

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

NA TERENIE GMINY I MIASTA WYSZOGRÓD
NA LATA 2021-2027

Ośrodek Psychoprofilaktyki NOWA PERSPEKTYWA

WPROWADZENIE	4
METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII.....	6
UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	7
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
POŁOŻENIE GMINY	12
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	14
KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY	17
SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE.....	17
RYNEK PRACY	20
WYCHOWANIE I EDUKACJA	22
GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	25
KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
OPIEKA ZDROWOTNA	30
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	32
POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	33
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI.....	33
POMOC SPOŁECZNA.....	36
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	42
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	43
WSPIERANIE RODZINY	43
WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	51
ZDROWIE PSYCHICZNE.....	56
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH.....	59
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	73
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	84
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	92
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	99
PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	108
REWITALIZACJA SPOŁECZNA	112
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	115
ANALIZA SWOT.....	115
CEL STRATEGICZNY	120

WIZJA.....	120
MISJA	120
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	121
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	122
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	122
MONITORING	125
EWALUACJA	125
OCENA RYZYKA	127
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	128
BIBLIOGRAFIA.....	130
SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	132
SPIS RYSUNKÓW.....	132
SPIS TABEL	132
SPIS WYKRESÓW	133

Wykaz skrótów:

UGiM – Urząd Gminy i Miasta

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

POZ – Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MGKRPAiU – Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Uzależnień

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

PP – Posterunek Policji w Wyszogrodzie

MGBP – Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wyszogrodzie

CK – Centrum Kultury „Wisła”

KŚ – Klub Świetlicowy

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród na lata 2021-2027¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Wyszogród. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Dla osiągnięcia zamierzonych w Strategii celów i rezultatów istotne jest odpowiednie zaplanowanie systemu stałego monitoringu realizacji i okresowej ewaluacji, której podlegają wszystkie działania.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ W niniejszym opracowaniu dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród na lata 2021-2027” stosowana będzie nazwa „Strategia”.

² Staręga-Piasek, J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Wyszogród.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

METODYKA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Wyszogród zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma istotne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Wyszogród na lata 2021-2027, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020 r., poz. 1876), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz „opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴ – na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),

⁴Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
16. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.),
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.),
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
24. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
25. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),

26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
28. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
33. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023,
34. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
35. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
36. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
37. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.),
38. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Wyszogród na lata 2021-2027, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Wyszogród wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta i Gminy Wyszogród najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na pozyskanie wsparcia finansowego, niezbędnego do realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części strategicznej niniejszego opracowania.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Wyszogród to gmina miejsko-wiejska położona w środkowo-zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie plockim, a jej siedzibą jest miasto Wyszogród. Od strony północnej sąsiaduje z gminą Naruszewo, od wschodu z gminą Czerwińsk nad Wisłą, a od zachodu z gminą Mała Wieś. Od południowych sąsiadów, czyli gminy Iłów, Młodzieszyn oraz Brochów oddziela ją Wisła, gdyż gmina Wyszogród leży tuż nad jej północnym brzegiem. Bezpośrednie położenie nad największą rzeką w Polsce ma niebagatelny wpływ na atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną Gminy, a dodatkowo determinuje żyzność okolicznych gleb, okoliczny krajobraz oraz możliwości gospodarcze lokalnej społeczności.

Rysunek 1. Położenia gminy Wyszogród na mapie Polski

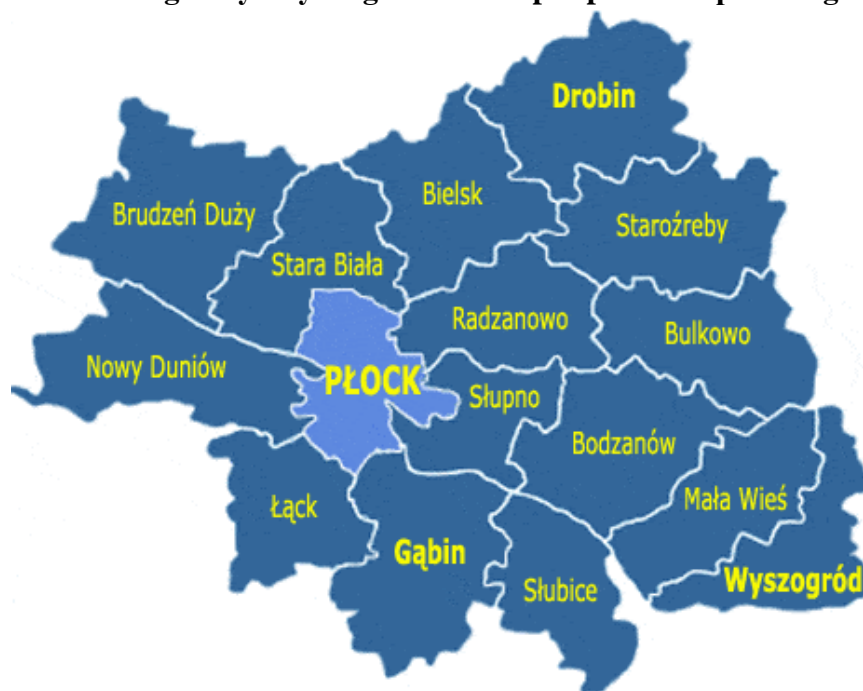

Źródło: <https://www.google.com/maps/>

Przez Gminę przebiegają 2 trasy tranzytowe – droga krajowa nr 62 (Siemiatycze – Wyszaków – Płock – Włocławek – Kruszwica – Strzelno) i droga krajowa nr 50 (Ostrów Mazowiecka – Grójec – Żyrardów – Ciechanów), prowadząca przez zabytkowy most oraz drogi lokalne. Usługi transportowe w Gminie świadczone są także przez prywatnych przewoźników oraz autobusy PKS, dzięki czemu mieszkańcy mają możliwość przemieszczania się do sąsiadujących miejscowości. Niemniej, osoby nieposiadające pojazdów osobowych mają utrudnioną możliwość swobodnego przemieszczania się, co uwarunkowane jest ograniczoną działalnością PKS na terenie sołectw. Odległość gminy Wyszogród do stolicy, tj. Warszawy wynosi 70 km, natomiast do Płocka – 40 km. W odległości zaledwie 35 km od Gminy znajduje się Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin w Nowym Dworze Mazowieckim. Gmina obejmuje powierzchnię 98 km², z czego niemal 14 km² to teren miejski. 10% obszaru gminy Wyszogród zajmują lasy, natomiast 74% stanowią użytki rolne. Głównym profilem działalności mieszkańców w Gminie jest rolnictwo.

Gmina Wyszogród obejmuje 17 jednostek pomocniczych, tj. sołectw: Bolino, Chmielewo, Ciuckowo, Drwały, Grodkowo, Grodkówko, Kobylniki, Marcjanka, Pozarzyn, Pruszczyn, Rakowo, Rębowo, Rostkowice, Słomin, Starzyno, Wiązówka, Wilczkowo oraz miasto Wyszogród, które podzielone jest na 2 osiedla. Poniżej przedstawione zostało położenie Gminy na mapie powiatu płockiego.

Rysunek 2. Położenie gminy Wyszogród na mapie powiatu płockiego

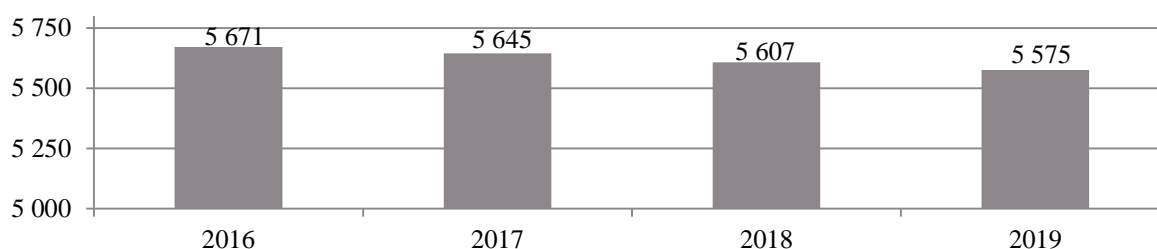
Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/159.html>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Wyszogród zamieszkuje 5 575 osób, z czego 2 601 osób to mieszkańcy miasta Wyszogród (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich lat odnotowany jest stały spadek liczby osób zamieszkujących Gminę, który w 2019 roku wyniósł w stosunku do 2017 roku 1,2%. Saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło w 2019 roku -12. Szczegółowe dane w zakresie populacji Gminy zaprezentowane zostały poniżej.

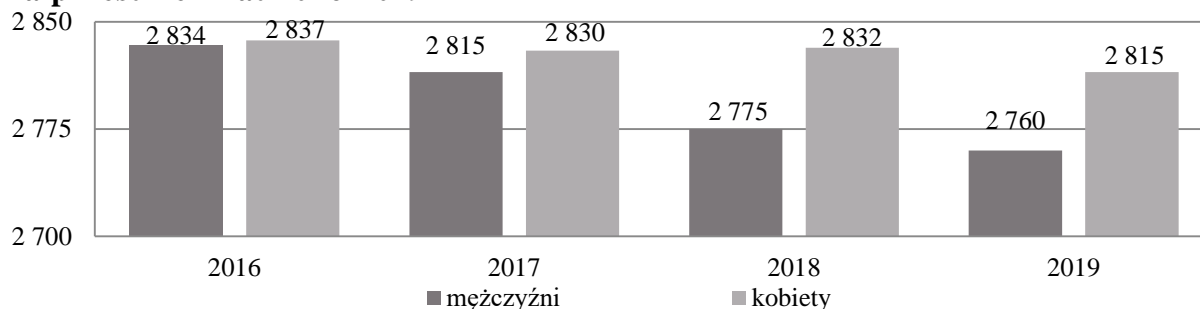
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wyszogród w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gminę Wyszogród zamieszkuje 2 760 mężczyzn, natomiast liczba kobiet jest wyższa o 55 i wynosi 2 815. Na przestrzeni ostatnich lat różnica pomiędzy liczbą kobiet a mężczyzn w Gminie zwiększała się – w 2016 roku kobiet było jedynie o 3 więcej, natomiast w przedmiotowym roku stanowiły one 50,5% populacji Gminy. Podobna sytuacja ma miejsce na terenie całego kraju – kobiety stanowią 51,6% populacji Polski. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety, natomiast w Polsce wskaźnik ten wynosi 107.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019

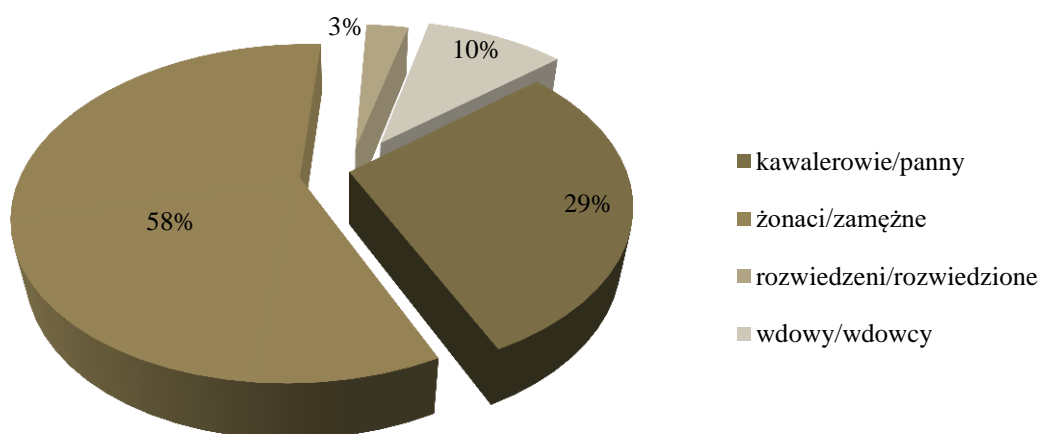
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Wyszogród zawarli w 2019 roku 27 małżeństw co oznacza, że na 1000 mieszkańców zawarte zostały 4,84 małżeństwa. W porównaniu do całej Polski jest to wartość zbliżona, bowiem na terenie kraju wynosi 4,78. W stosunku do roku 2016 nastąpił wzrost liczby zawieranych małżeństw o 4%.

Stan cywilny mieszkańców Gminy według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- 29% mieszkańców jest stanu wolnego,
- 58% żyje w małżeństwie,
- 3% mieszkańców jest po rozwodzie,
- 10% to wdowy/wdowcy.

Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Wyszogród według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto mieć na uwadze, że powyższe dane nie odzwierciedlają obecnego stanu cywilnego mieszkańców gminy Wyszogród, gdyż ostatnie oficjalne dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.

Przyrost naturalny na 1000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1000 na przestrzeni ostatnich lat przyjmował wartość ujemną. W 2019 roku wyniósł -4,66 (stan na koniec 2019 roku), a w roku poprzednim był najniższy w omawianym okresie i uplasował się na poziomie -5,88. W porównaniu do wartości tego wskaźnika w powiecie plockim na przestrzeni ostatnich lat widać, że kondycja demograficzna Gminy jest mniej korzystna. Przyrost naturalny w powiecie w latach 2016-2019 był ujemny i ulegał stałym wahaniom.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Wyszogród i w powiecie plockim na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	68	68	45	45
zgony	71	80	78	71
przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,53	-2,13	-5,88	-4,66
przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie	-0,99	-0,49	-2,09	-1,06

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Wyszogród według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 17,5% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 17 roku życia;
- 60,6% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 22,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn oraz 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Wyszogród. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku produkcyjnym. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na stałym poziomie. W 2019 roku sytuacja demograficzna w powiecie plockim była korzystniejsza niż w Gminie. Największa różnica w strukturze demograficznej występuje w przypadku osób w wieku poprodukcyjnych, którzy w powiecie stanowią 19,2% populacji, natomiast gminie Wyszogród o 3,5 pp. więcej, czyli 22,7% mieszkańców.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	powiat 2019
wiek przedprodukcyjny	17,2	17,5	17,5	17,5	18,6
wiek produkcyjny	61,1	60,6	60,3	60,6	62,2
wiek poprodukcyjny	21,7	21,9	22,2	22,7	19,2

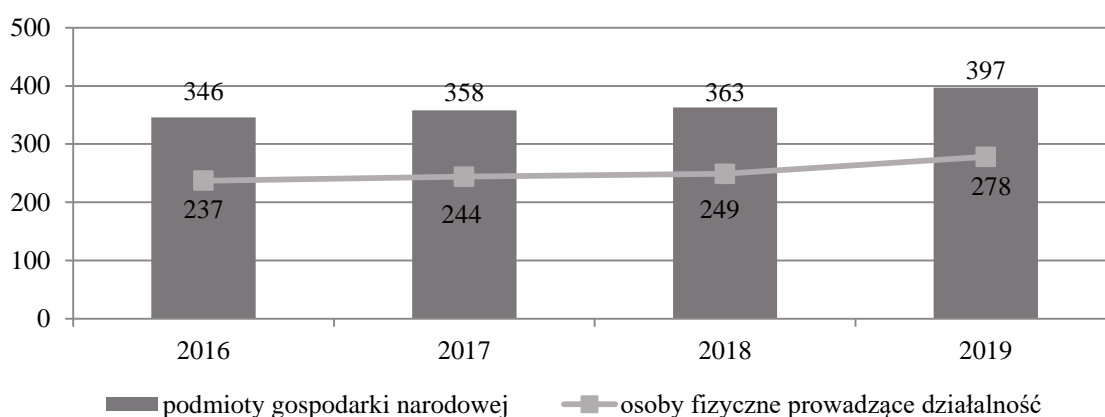
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY

SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Wyszogród na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 397 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 278. Podobnie sytuacja przedstawiała się w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie systematycznie rosła. W stosunku do 2016 roku nastąpił wzrost o 15%.

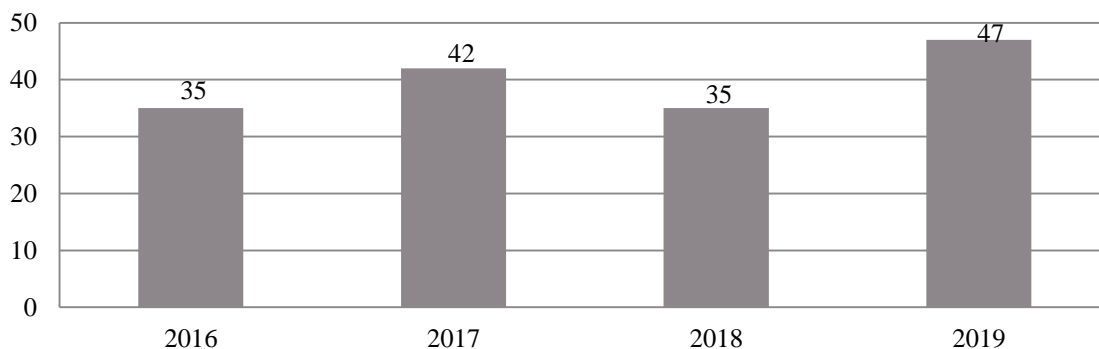
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowanych zostało 47 podmiotów gospodarki narodowej. W omawianym roku na terenie Gminy zarejestrowano największą liczbę podmiotów w porównaniu do lat poprzednich, a w stosunku do 2018 roku oznacza to wzrost o 34%. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2016-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Wyszogród według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 377 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 17, a dodatkowo działalności prowadzą 3 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wyszogród według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy Gminy prowadzą swoje przedsiębiorstwa w ramach poszczególnych sekcji PKD (*Polska Klasyfikacja Działalności*). Wśród najpopularniejszych branż lokalnych przedsiębiorców można wskazać Sekcję G, czyli handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych (104 podmioty), Sekcję F obejmującą budownictwo, inżynierię lądową i wodną oraz specjalistyczne roboty budowlane (55 podmiotów), a także Sekcję C, w ramach której prowadzone jest przetwórstwo przemysłowe (29 podmiotów).

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych);
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami Gminy mogą być również:

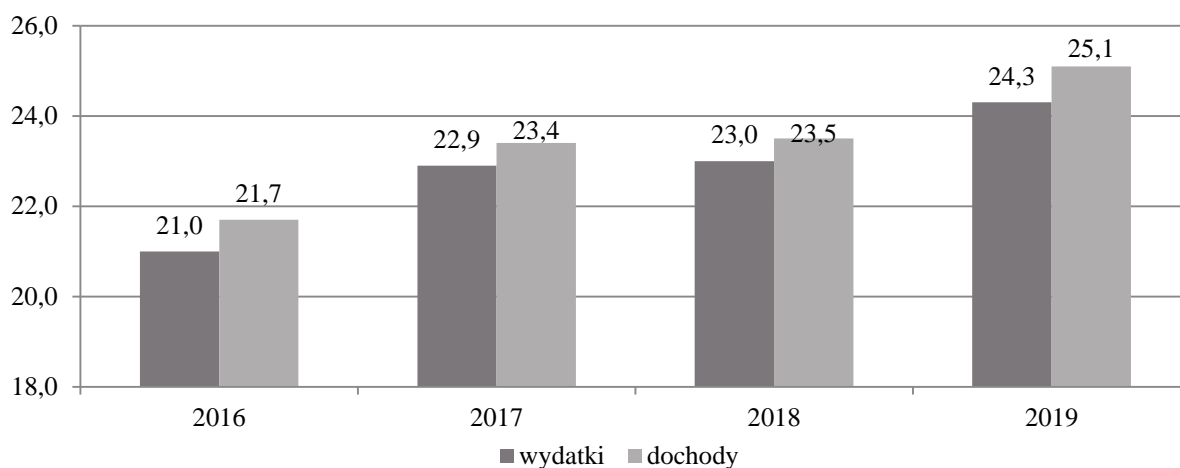
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Na przestrzeni lat 2016-2019 zarówno dochody, jak i wydatki gminy Wyszogród ulegały stałemu wzrostowi. Ponadto, struktura dochodów Gminy wskazuje na dochody przewyższające wydatki jednostki, a ich różnica w omawianym okresie zwiększyła się. W 2019 roku gmina Wyszogród uzyskała dochody w wysokości 25,1 miliona złotych, a na realizację bieżących zadań przeznaczyła środki o łącznej kwocie 24,3 miliona złotych.

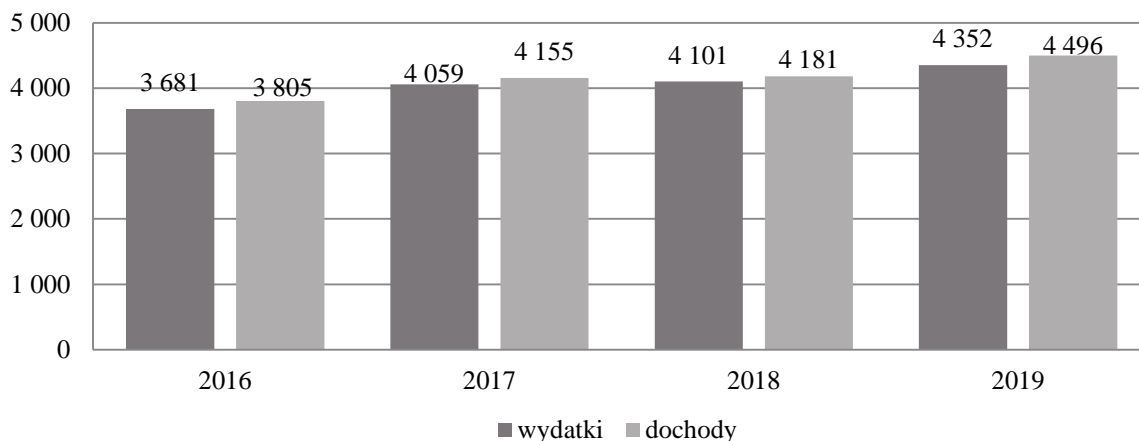
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Gminy w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4 496 złotych. Wydatki Gminy w omawianym roku, kształtowały się na nieznacznie niższym poziomie – 4 352 złotych. Na przestrzeni lat 2016-2019 dostrzegalny był wzrost zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych)

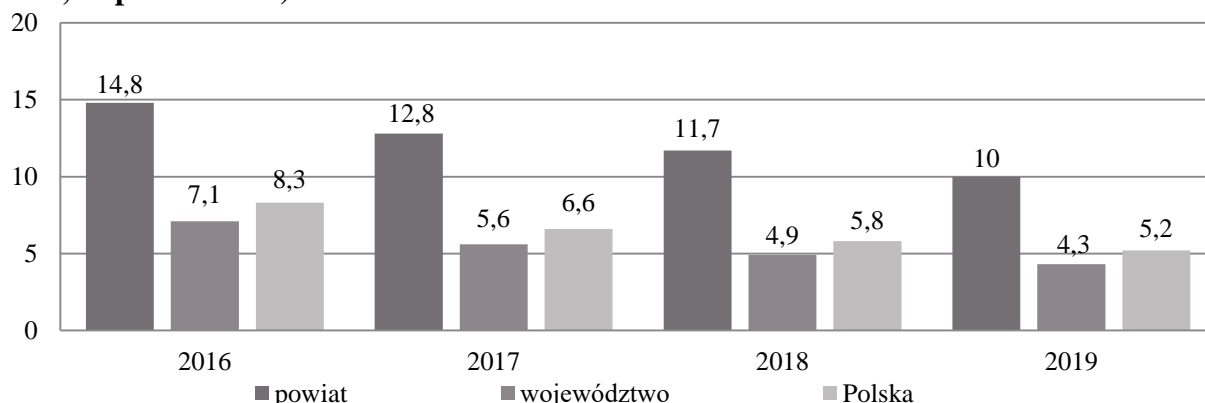
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

RYNEK PRACY

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie plockim. W 2019 roku kształtowała się ona na poziomie 10%, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie mazowieckim (o 5,7 pp.) i w całej Polsce. Od 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie, podobnie jak ma to miejsce w województwie i w całej Polsce, uległa zmniejszeniu. Można zatem stwierdzić, że lokalna sytuacja na rynku pracy w Gminie jest mniej korzystna niż na Mazowszu, co ma wpływ na jej dalszy rozwój, skalę problemów społecznych oraz wykorzystanie potencjału mieszkańców w rozwiązywaniu doświadczanych przez nich trudności. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

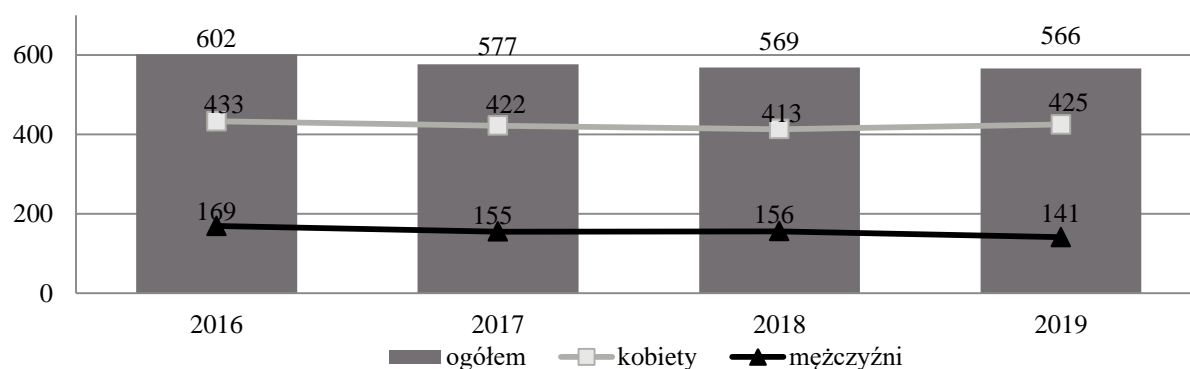
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie plockim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa mazowieckiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Płocku

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Wyszogród na 1000 mieszkańców pracowały 102 osoby⁵. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 566. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć można zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest znacznie wyższy niż mężczyzn. Kobiety w przedmiotowym roku stanowiły zdecydowaną większość pracujących mieszkańców, tj. 75% (425 osób), natomiast mężczyźni zaledwie 25% (141 osób). Liczba osób pracujących w powiecie plockim oraz województwie mazowieckim w przeliczeniu na 1000 osób jest znacznie wyższa niż w Gminie i wynosi kolejno 109 i 316.

Wykres 9. Liczba osób pracujących w gminie Wyszogród w latach 2016-2019

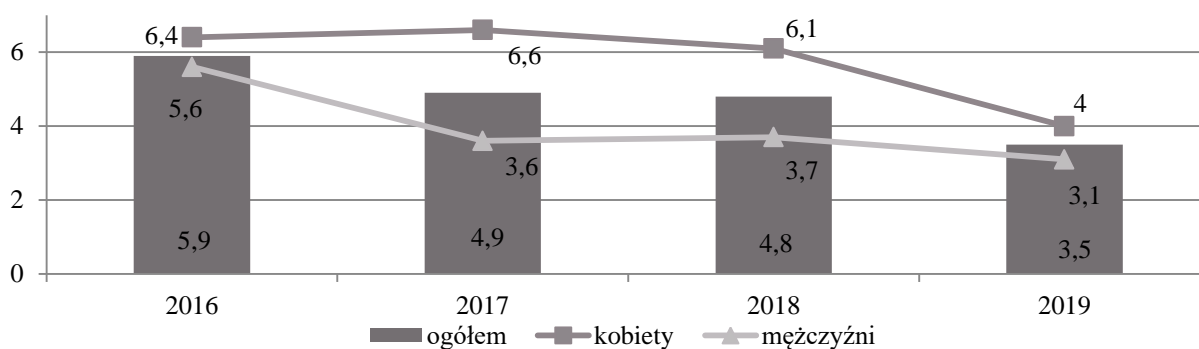

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁵ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2016-2019 zmniejszył się o 2,4 pp. W szczególnej sytuacji na terenie Gminy znajdują się bezrobotne kobiety – ich udział w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł w 2019 roku 4%, natomiast mężczyźni stanowili 3,1%.

Wykres 10. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2016-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

WYCHOWANIE I EDUKACJA

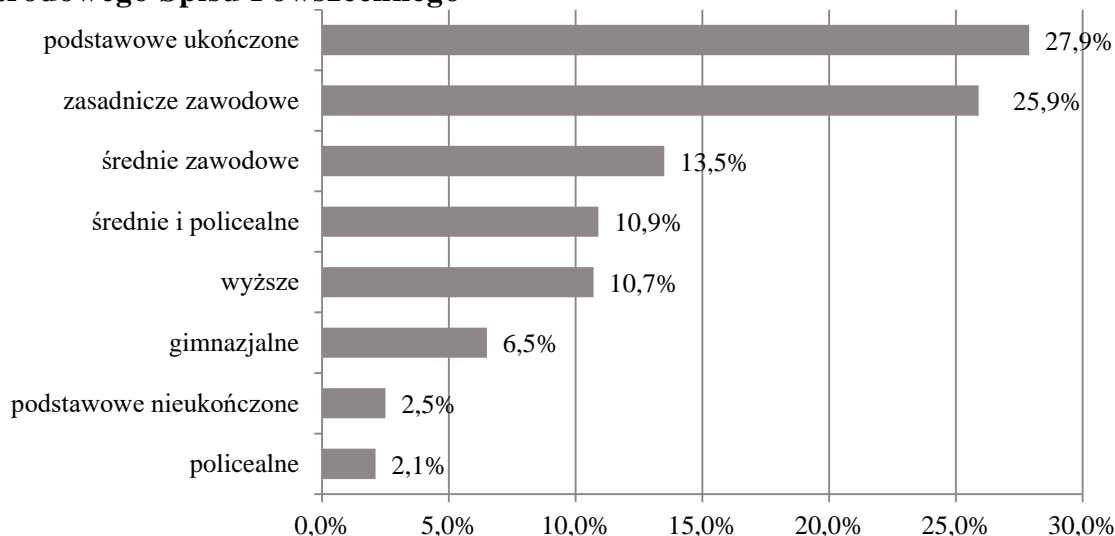
Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Wyszogród przedstawia się następująco:

- 10,7% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 2,1% wykształcenie policealne,
- 10,9% średnie ogólnokształcące,
- 13,5% średnie zawodowe,
- 25,9% zasadnicze zawodowe,
- 6,5% gimnazjalne,
- 27,9% podstawowe ukończone,
- 2,5% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Struktura wykształcenia różni się pod względem płci. Wśród kobiet mieszkających w Gminie największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,5%), zasadnicze zawodowe (19,5%) i średnie ogólnokształcące (13,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,5%), podstawowe ukończone (26,3%) i średnie zawodowe (15%). Dyplom uczelni wyższej posiada natomiast 12,9% kobiet oraz 8,4% mężczyzn zamieszkujących gminę Wyszogród. Wykształcenie Polaków w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego wskazuje na to, iż mieszkańcy Gminy mają zbliżony profil i poziom edukacji do całego kraju – wykształcenie średnie i policealne posiada 31,4%,

zasadnicze zawodowe – 21,5%, podstawowe ukończone i gimnazjalne – 23%, natomiast nie ukończyło nauki 1,4% Polaków.

Wykres 11. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego

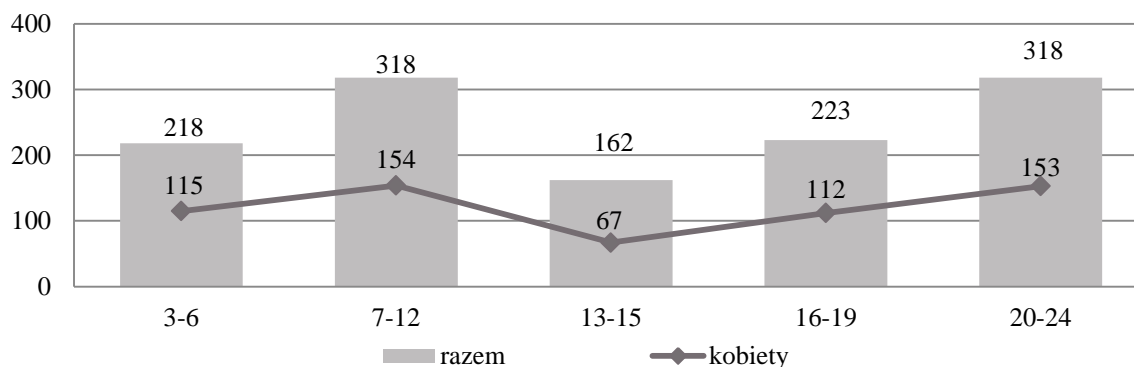

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w gminie Wyszogród. Trzeba założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej – tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 239 mieszkańców gminy Wyszogród. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat oraz 20-24 lata (318 osób). Na kolejnym miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 16-19 lat (223 osoby), natomiast dzieci w wieku 3-6 lat było wówczas 218. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 12. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Wyszogród jest organem prowadzącym dla przedszkolnych oraz szkolnych jednostek oświatowych. W ramach realizacji zadań oświatowych Gmina prowadzi następujące placówki:

- Szkoła Podstawowa im. F. Chopina w Kobylnikach;
- Szkoła Podstawowa im. K. K. Baczyńskiego w Wyszogrodzie;
- Szkoła Podstawowa w Rębowie;
- Przedszkole Samorządowe w Wyszogrodzie.

Przy szkołach podstawowych na terenie Gminy funkcjonują oddziały przedszkolne, natomiast Gmina nie prowadzi żłobków i klubów dziecięcych dla dzieci do 3 roku życia. Łącznie do 38 oddziałów szkół podstawowych i przedszkolnych w 2019 roku uczęszczało 562 uczniów. Najliczniejszą pod względem liczby uczniów oraz zatrudnionych nauczycieli była w przedmiotowym roku szkoła w Wyszogrodzie, w której naukę pobierały 273 osoby. Szczegółowe dane w zakresie uczniów i zatrudnionych dydaktyków w 2019 zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

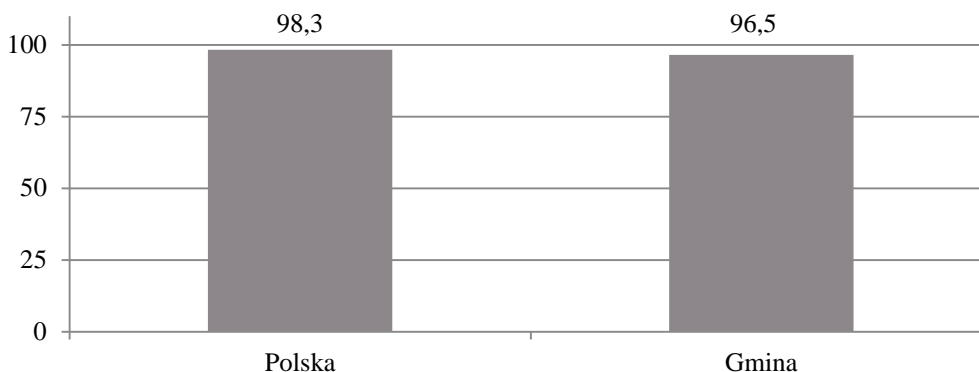
Tabela 3. Wykaz jednostek oświatowych, oddziałów szkolnych, uczniów i nauczycieli w gminie Wyszogród w 2019 roku

	szkoła podstawowa		
	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Wyszogrodzie	16	273	36
Szkoła Podstawowa w Kobylnikach	9	107	17
Szkoła Podstawowa w Rębowie	8	58	19
Przedszkole Samorządowe w Wyszogrodzie	5	124	11
łącznie	38	562	83

Źródło: Raport o stanie Gminy i Miasta Wyszogród za 2019 rok

Współczynnik skolaryzacji – stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych i przedszkolach do osób w wieku 3-15 lat wyniósł w gminie Wyszogród w 2018 roku 96,5, natomiast dla całej Polski został wyliczony w tym roku na poziomie 98,3.

Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2018 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Wyszogród to łącznie 1 489 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku), w których znajduje się 1 911 mieszkań, a 8 budynków będących własnością Gminy to lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 79,5 m² i jak można zaobserwować na przykładzie poniższej tabeli, nieznacznie zwiększała się na przestrzeni ostatnich lat.

Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie, jest wyższa w stosunku do ich liczby w powiecie plockim. W Gminie jest to 343 mieszkania przypadające na 1000 mieszkańców, z kolei w powiecie – 323. Możemy zauważyć również, że każdego roku systematycznie wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców zarówno w Gminie jak i powiecie. W omawianym okresie przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie utrzymuje się na stałym poziomie, tj. prawie 3 osoby w Gminie i ponad 3 osoby w powiecie. Szczegółowe dane w zakresie zasobów mieszkaniowych, na przestrzeni lat 2016-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba budynków mieszkalnych	1 461	1 462	1 468	1 489
liczba mieszkań	1 898	1 899	1 905	1 911
liczba lokali socjalnych	8	8	8	8
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	79,3	79,3	79,4	79,5
mieszkania na 1000 mieszkańców	335	336	340	343
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,99	2,97	2,94	2,92
mieszkania na 1000 mieszkańców w powiecie	314	317	320	323
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w powiecie	3,19	3,16	3,12	3,09

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Wyszogród według danych prezentowanych przez Główny Urząd Statystyczny z 2019 roku przedstawia poniższa tabela. Z prezentowanych informacji wynika, że zdecydowana większość mieszkań wyposażona jest w wodociąg oraz kanalizację. Dostęp do łazienki ma 1 446 mieszkań w Gminie, a do centralnego ogrzewania zaledwie 1 294 lokali. W przedmiotowym roku żadne z mieszkań nie korzystało z sieci gazowej.

Tabela 5. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba mieszkań)

rodzaj instalacji	2016	2017	2018	2019
wodociąg	1 672	1 673	1 679	1 685
kanalizacja	1 507	1 508	1 514	1 520
łazienka	1 433	1 434	1 440	1 446
centralne ogrzewanie	1 281	1 282	1 288	1 294

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzą Centrum Kultury „Wisła” oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna z Oddziałem dla Dzieci w Wyszogrodzie oraz filią w Rębowie. Zakres działania Biblioteki określony został w Statucie MGBP w Wyszogrodzie zatwierdzonym uchwałą nr 204/XXVI/2006 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 26.04.2006 roku. Według Statutu podstawowym celem Biblioteki jest: *„rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy oraz rozwijanie kultury”*⁶.

Do zadań realizowanych przez Bibliotekę należy w szczególności:

- gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, w szczególności dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych mieszkańcom na miejscu oraz wypożyczanie ich do domu;
- prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych oraz przebywającym w szpitalu;
- prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych popularyzując tym samym książki, czytelnictwo i kulturę;
- tworzenie i udostępnianie własnych baz danych, współpraca z innymi bibliotekami, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- udzielanie bibliotekom zakładowym i szpitalnym pomocy fachowej,
- doskonalenie metod i technik pracy bibliotecznej⁷.

Biblioteka w Wyszogrodzie służy nie tylko rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, ale zajmuje się także upowszechnianiem kultury i wiedzy, poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców, spotkań i zajęć z dziećmi, spotkań literackich, lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży, a także organizowanie spotkań autorskich. W ramach działalności Biblioteki mieszkańcy Gminy mogą brać udział również w licznych warsztatach i konkursach.

⁶ Statut Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Wyszogrodzie (uchwała nr 204/XXVI/2006 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 26. 04.2006 roku).

⁷ Tamże

W 2019 roku w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Wyszogrodzie odbyły się różnorodne spotkania i wydarzenia, m.in:

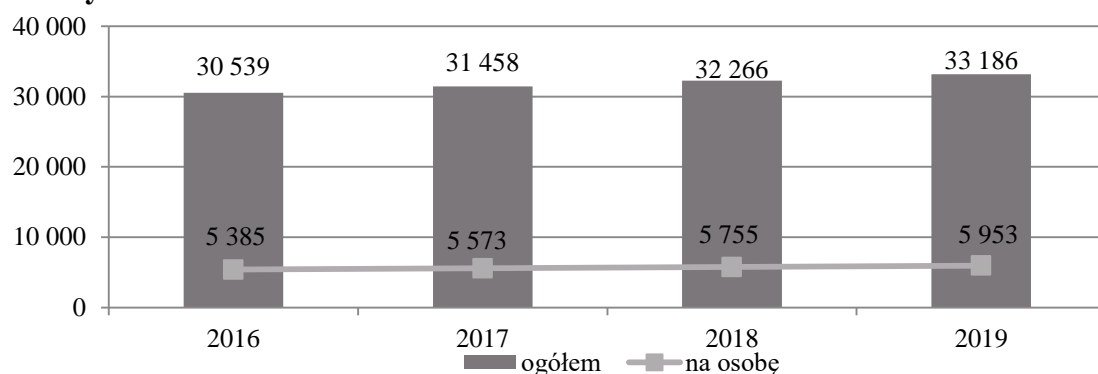
- ferie profilaktyczne dla dzieci i młodzieży;
- spotkania autorskie dla młodych czytelników;
- spotkanie historyczno-patriotyczne „Stanisław Górecki zapomniany bohater z Rębowa i Wyszogrodu”;
- warsztaty plastyczne dla dzieci oraz słuchaczy Płockiego Powiatowego Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
- 12 lekcji bibliotecznych;
- 58 spotkań z bajką;
- 22 zajęcia plastyczne;
- 2 konkursy literackie;
- 7 wycieczek do innych bibliotek;
- 8 wystaw tematycznych i rocznicowych.

W 2019 roku mieszkańcy Gminy mieli możliwość uczestniczyć w 70 jubileuszu powstania Biblioteki, w której wzięli udział przedstawiciele władz samorządowych, reprezentanci bibliotek z regionu oraz Książnicy Płockiej. Ponadto, dłużejletni czytelnicy i sympatycy tej placówki otrzymali specjalne podziękowania i gratulacje. W wydarzeniach zorganizowanych przez Bibliotekę wzięło udział łącznie 11 342 mieszkańców Gminy⁸.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na koniec 2019 roku, liczba osób na 1 placówkę biblioteczną w Gminie kształtowała się na poziomie 2 788 osób. Księgozbiór Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Wyszogrodzie liczył 33 186 woluminów, natomiast księgozbiór na 1000 ludności wyniósł 5 956 woluminów. Zauważalne jest zmniejszenie się tych wskaźników w 2019 roku w porównaniu do roku poprzedniego.

⁸ Raport o Stanie Miasta i Gminy Wyszogród za 2019 rok

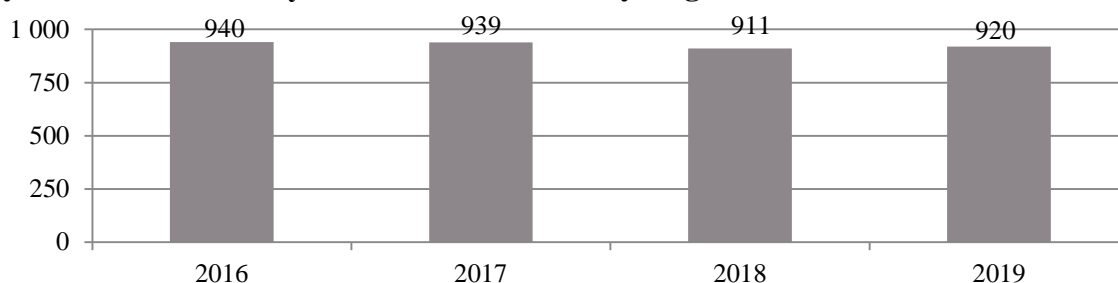
Wykres 14. Księgozbiór MGBP w Wyszogrodzie ogółem i na 1000 mieszkańców Gminy w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W porównaniu do danych dla całej Polski możemy zauważyć drastyczną różnicę w aspekcie wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika. W Polsce to 17,2 woluminy, natomiast w Gminie wskaźnik ten wynosi zaledwie 0,7. MGBP w Wyszogrodzie w ciągu 2019 roku miała 920 czytelników. Możemy zauważyć, że od 2016 roku do 2018 roku liczba jej czytelników malała, natomiast w przedmiotowym roku tendencja była rosnąca. systematycznie maleje. Największą grupę czytelników stanowiły osoby uczące się, których było 405 oraz osoby pracujące – 323 mieszkańców. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 15. Liczba czytelników MGBP w Wyszogrodzie w latach 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Warto zwrócić uwagę, iż Biblioteka w Wyszogrodzie jest przystosowana do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, dzięki czemu mają one możliwość samodzielnego wyboru literatury oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym lokalnej społeczności.

W Wyszogrodzie znajduje się Muzeum Wisły Środkowej i Ziemi Wyszogrodzkiej, które jest oddziałem Muzeum Mazowieckiego w Płocku. Instytucja zawiera liczne zbiory i dokumentacje lokalnych zabytków związanych z żeglugą, handlem i obyczajami ludzi zamieszkujących tereny Środkowej Wisły oraz obszar dawnej ziemi wyszogrodzkiej.

Ekspozyty muzeum obejmują zarówno archeologię, etnografię, wielokulturowość i wojny światowe, jak i florę i faunę tego odcinka rzeki.

Na terenie gminy Wyszogród znajdują się następujące zabytki i atrakcje turystyczne:

- Góra Zamkowa;
- Skansen archeologiczny „EKO-muzeum”;
- wykopaliska archeologiczne;
- Zespół Klasztorny Franciszkanów;
- rezerwat przyrody, tj. „Kępa Antonińska” oraz „Kępa Rakowska”;
- most drewniany na Wiśle;
- barokowy kościół parafialny Świętej Trójcy;
- Stary Rynek;
- Park dworski z XIX wieku;
- pomnik poświęcony pamięci o poległych w bitwie nad Bzurą.

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej należy Miejsko-Gminna Hala Widowiskowo-Sportowa w Wyszogrodzie, stadion sportowy LKS „Stegny”, piesze i rowerowe szlaki turystyczne wiodące przez tereny leśne i najważniejsze atrakcje turystyczne, a także liczne siłownie zewnętrzne. Ponadto na terenie sołectw utworzone zostały place zabaw i siłownie na świeżym powietrzu oraz boiska sportowe.

Na terenie gminy Wyszogród działalność prowadzi również klub sportowy - Ludowy Klub Sportowy Stegny Wyszogród. Dodatkowo, w zakresie upowszechniania kultury fizycznej działa także Stowarzyszenie „Mecenasów” Sportu Wyszogród⁹.

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatne usługi medyczne dla mieszkańców gminy Wyszogród prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Medyczne” Bmc przy ul. Płockiej 29 oraz Specjalistyczne Centrum Medyczne. W poradniach NZOZ udzielana jest podstawowa opieka zdrowotna, a pacjenci mogą korzystać również z wizyt ginekologiczno-położniczych i stomatologicznych.

Mieszkańcy Gminy wymagający leczenia długotrwałych schorzeń i rehabilitacji mają możliwość skorzystać z opieki zdrowotnej Centrum Rehabilitacji Medycznej „Milenium”. Ponadto, uczniowie objęci są działaniami pielęgniarstwa profilaktyki zdrowotnej w ramach gabinetów szkolnych.

⁹ Tamże

Z danych GUS wynika, iż w 2019 roku w gminie Wyszogród na 1 przychodnię przypadało 1 394 mieszkańców. Jest to wartość znacznie niższa w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w powiecie plockim, gdzie wynosi 3 082 osoby. W ramach POZ w Gminie w przedmiotowym roku udzielono 5,7 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten przyjął w Gminie widocznie wyższą wartość niż w powiecie, a różnica wyniosła 1,7 porady.

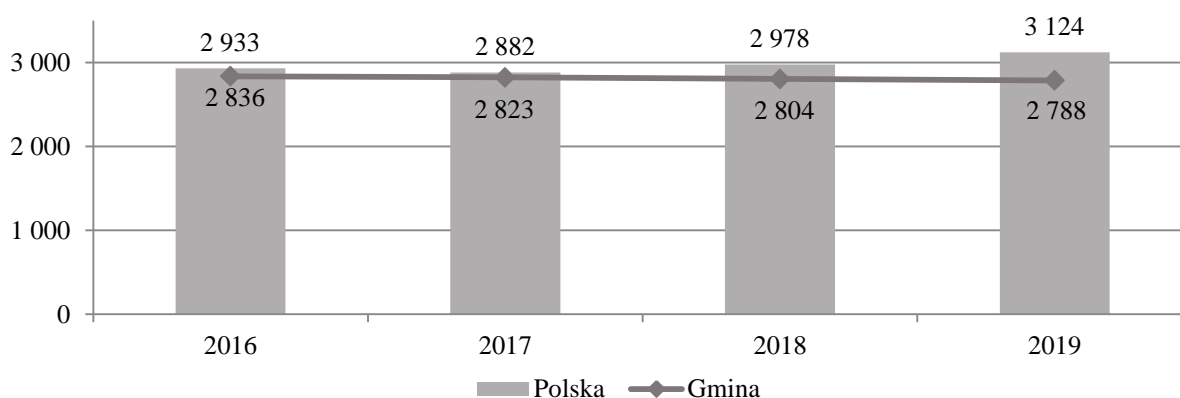
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Wyszogród w porównaniu do powiatu w 2019 roku

wyszczególnienie	Powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3 082	1 394
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,0	5,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy funkcjonują 2 apteki ogólnodostępne, a dodatkowo dystrybucja preparatów bez recepty oraz podstawowych leków na receptę prowadzona jest przez 2 punkty apteczne. Na jeden punkt apteczny w 2019 roku w Gminie przypadało 2 788 osób, co jak można zaobserwować na poniższym wykresie, wskazuje na zwiększenie się ich dostępności na przestrzeni ostatnich 4 lat. W Polsce wskaźnik ten wyniósł w 2019 roku 3 124 osoby, co wskazuje, że mieszkańcy gminy Wyszogród mają dogodniejsze możliwości nabycia leków.

Tabela 7. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w Gminie i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Wyszogród o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Posterunku Policji w Wyszogrodzie. Jednostka ta podlega Komendzie Miejskiej Policji w Płocku. Obszar Gminy podzielony został na rejony, nad których bezpieczeństwem czuwa wyznaczony dzielnicowy.

Ochrona przeciwpożarowa w Gminie zapewniona jest dzięki Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej w Płocku oraz działających w formie stowarzyszeń ochotniczym strażom pożarnym:

- Ochotnicza Straż Pożarna Bolino,
- Ochotnicza Straż Pożarna Kobylniki,
- Ochotnicza Straż Pożarna Słomin,
- Ochotnicza Straż Pożarna Grodkowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Drwały,
- Ochotnicza Straż Pożarna Rakowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Rębowo,
- Ochotnicza Straż Pożarna Wyszogród.

Ponadto, jednostka OSP w Wyszogrodzie należy do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jednostki ratownictwa pożarowego są wspierane zarówno organizacyjnie jak i finansowo przez Urząd Gminy i Miasta Wyszogród. W 2019 roku w ramach współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi wszystkie jednostki OSP uzyskały dodatkowe środki na zakup niezbędnych sprzętów ratowniczych oraz wyposażenie i utrzymanie remiz strażackich.

POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku¹⁰. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹¹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹².

Na terenie gminy Wyszogród funkcjonują organizacje pozarządowe skierowane na rozwój Gminy, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz bezpieczeństwo mieszkańców:

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Wszechstronnego Rozwoju i Pomocy Mieszkańcom Gminy i Miasta Wyszogród „Pomóżmy Potrzebującym”;
2. Wyszogrodzkie Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju;
3. Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „Słominianki”;
4. Stowarzyszenie Razem Dla Rębowa;
5. Stowarzyszenie Sołtysów Powiatu Płockiego;
6. Stowarzyszenie WPL Wyszogród Przyjazny Ludziom;
7. Stowarzyszenie Wokalno-Instrumentalne „Promyk”;
8. Stowarzyszenie Mecenatów Sportu Wyszogród;
9. Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Rakowie
10. Wyszogrodzkie Stowarzyszenie Rekreacyjno-Sportowe „Most”;
11. Stowarzyszenie Na Rzecz Miasta i Gminy Wyszogród „Zielone Mazowsze”;
12. Fundacja Inicjatyw Psycho-Edukacyjnych Po-Mocni;

¹⁰ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹¹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹² M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

13. Spółdzielnia Socjalna „Wyszogrodzianka”;
14. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości Lokalnej;
15. Stowarzyszenie Przyjazna Ziemia Wyszogrodzka;
16. Uczniowski Klub Sportowy Wyszogród - Sztuki Walki;
17. Fundacja Rozwoju i Promocji Miasta i Gminy Wyszogród;
18. Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Wyszogrodzkiej „Wyszogrodzianie”;
19. Międzyszkolny Klub Sportowy „Skarpa”;
20. Ochotnicze Straże Pożarne¹³.

Dodatkowo, Gmina należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Razem dla Rozwoju”, która zrzesza gminy Bodzanów, Bulkowo, Radzanowo, Mała Wieś oraz Wyszogród. Grupa prowadzi swoje działania na terenie całego regionu, a dzięki kooperacji okolicznych Gmin możliwe jest prowadzenie wspólnych działań, spójna realizacja lokalnej. Stowarzyszenie współpracuje także z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami prywatnymi, co ma niebagatelny wpływ na wdrażanie projektów grantowych i rozwój społeczno-gospodarczy przynależących do Grupy gmin.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy i Miasta Wyszogród z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działającymi na terenie Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020* zatwierdzonym uchwałą nr 109/XIV/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 28 listopada 2019 roku. Priorytetowym celem programu jest: *„budowanie partnerstwa między Gminą i Miastem Wyszogród, a organizacjami pozarządowymi oraz efektywne wykorzystanie społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb zbiorowych mieszkańców Gminy i Miasta Wyszogród.”*

Zadaniami szczegółowymi, które mają umożliwić gminie Wyszogród osiągnięcie głównego celu Programu są m.in.:

- umocnienie lokalnych działań oraz tworzenie warunków do realizowania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych;
- poprawa jakości życia mieszkańców Gminy i Miasta Wyszogród poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych;
- zapewnienie udziału organizacji pozarządowych przy tworzeniu prawa miejscowego;

¹³ <https://spis.ngo.pl/mazowieckie-wyszogrod-141915>

- otwarcie na innowacyjność, konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektów konkretnych zadań publicznych, które dotychczas nie są realizowane lub realizowane w inny sposób.

Współpraca z organizacjami obejmować będzie zadania:

- z zakresu pomocy społecznej: prowadzenie działalności socjalno-pomocowej na rzecz dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów oraz osób niepełnosprawnych;
- z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu: organizowanie szkoleń zawodowych oraz specjalistycznego doradztwa;
- z zakresu kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego: organizowanie imprez kulturalnych i turystycznych, kultywowanie tradycji lokalnych, wspieranie twórców, integrowanie środowisk artystycznych, promowanie zasobów kulturalno-turystycznych Gminy i Miasta Wyszogród;
- z obszaru kultury fizycznej: organizowanie szkolenia sportowego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, udział we współzawodnictwie sportowym, organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych oraz propagowanie aktywnych form kultury fizycznej;
- z obszaru turystyki i krajoznawstwa: organizowanie rajdów, imprez, wycieczek i spacerów, wspieranie działalności wydawniczej dotyczącej turystyki¹⁴.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy i Miasta oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

¹⁴ Program współpracy Gminy i Miasta Wyszogród z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działającymi na terenie Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020 (uchwała nr 109/XIV/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 28 listopada 2019 roku).

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Wyszogród jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Według *Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie*, którego tekst jednolity przyjęty został obwieszczeniem Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 29 sierpnia 2019 roku, celem jego działalności jest:

1. Realizowanie zadań własnych o charakterze obowiązkowym oraz zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej, określonych w ustawie o pomocy społecznej wraz z zaleceniami przekazywanymi w tych sprawach odpowiednio przez Burmistrza Gminy i Miasta oraz Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego;
2. Realizowanie zadań własnych gminy zgodnie z wymogami ustawowymi oraz z zadaniami określonymi przez Radę Gminy i Miasta, natomiast zlecone z ustaleniami przekazanymi przez administrację rządową¹⁵.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., Nr 140);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);

¹⁵ Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie (obwieszczenie Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 29 sierpnia 2019 roku).

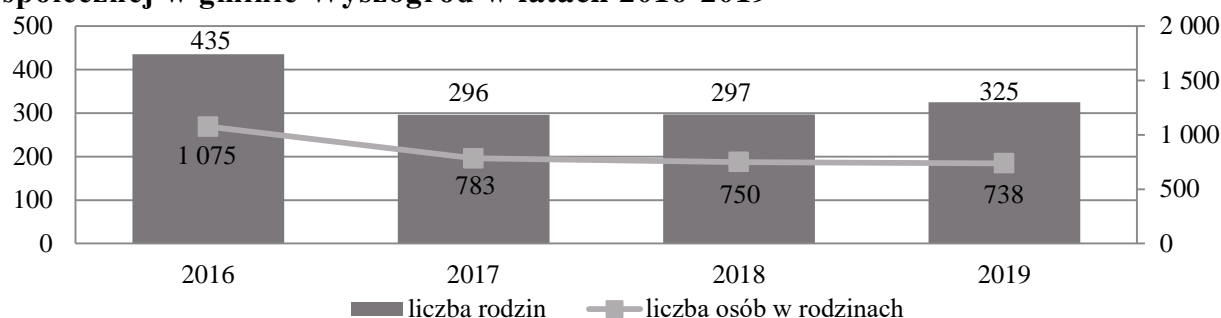
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 695 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1348);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407).

Środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2019 roku 9 021 149,69 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o 1 007 888,78 zł, czyli o niemal 13%.

Wydatki na rzecz rodzin, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz innych zadań w obszarze polityki społecznej stanowiły 37% wszystkich kosztów poniesionych przez Gminę w 2019 roku.

Na koniec 2019 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie zatrudnionych było łącznie 11 pracowników, w tym kierownik oraz 3 pracowników socjalnych posiadających specjalizację I i II stopnia. Spośród pracowników zatrudnionych w Ośrodku, 6 osób posiada wykształcenie wyższe. MGOPS w 2019 roku spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Na przełomie lat 2016-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Wyszogród wahała się, a wsparciem w przedmiotowym roku objęto 325 rodzin, które liczyły łącznie 738 członków. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 337 osób. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wyszogród w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym. W omawianym okresie liczba osób korzystających ze wsparcia w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 17%, natomiast osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 72%. Należy zauważyć, że w obu grupach wiekowych to kobiety były głównymi klientkami MGOPS.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

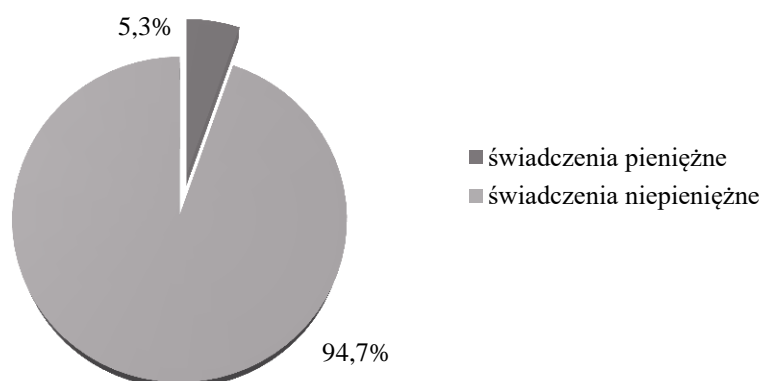
wiek	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
produkcyjny	228	131	213	123	205	120	189	108
poprodukcyjny	32	26	36	32	47	38	55	44
łącznie	260	157	249	155	252	158	244	152

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie udzielił wsparcia w postaci świadczeń niepieniężnych łącznie 175 osobom oraz w formie świadczeń pieniężnych 174 mieszkańcom Gminy.

W 2019 roku zarówno mieszkańcy otrzymujący świadczenie pieniężne, jak i ci korzystający z niepieniężnych form wsparcia stanowili 50% wszystkich osób objętych pomocą ośrodka. W omawianym roku pomoc w formie świadczeń niepieniężnych udzielono łącznie 20 632 razy, a pieniężnych – 1 157 i przeznaczono na ten cel łącznie 532 242,27 zł. Świadczenia pieniężne stanowiły w przedmiotowym roku 5,3% wszystkich przyznanych świadczeń natomiast niepieniężne 94,7%.

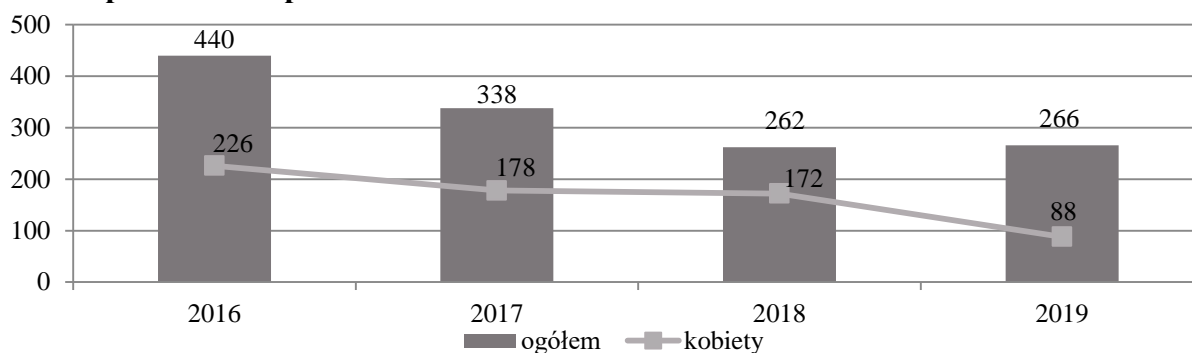
Wykres 17. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała z 440 w 2016 roku do 266 w 2019 roku, co oznacza spadek o 40%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w omawianym okresie, z wyjątkiem roku 2019, nie były znaczne, natomiast w przedmiotowym roku spośród 266 osób długotrwale korzystających z pomocy MGOPS odsetek kobiet wyniósł jedynie 33%.

Wykres 18. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Wyszogród była niepełnosprawność, z powodu której pomoc otrzymało 56 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie, które dotknęło 53 rodziny, na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (45 rodzin), natomiast niewiele mniej rodzin otrzymało wsparcie z powodu ubóstwa – 40. Wśród częstych powodów korzystania z pomocy społecznej znalazła się również potrzeba ochrony macierzyństwa (5 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (4 rodziny) oraz zdarzenia losowe (4 rodziny). 3 rodzinom udzielono wsparcia z powodu

alkoholizmu, natomiast w przypadku 2 rodzin powodem objęcia ich pomocą społeczną były trudności po opuszczeniu zakładu karnego. Bezdomność, narkomania oraz sieroctwo również były powodami wsparcia rodzin zamieszkujących gminę Wyszogród.

Tabela 9. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin

l.p.	powód udzielenia świadczeń	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
1	niepełnosprawność	56	73
2	bezrobocie	53	137
3	długotrwała lub ciężka choroba	45	73
4	ubóstwo	40	123
5	potrzeba ochrony macierzyństwa	5	20
6	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	4	20
7	zdarzenie losowe	4	15
8	alkoholizm	3	3
9	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
10	bezdomność	1	5
11	narkomania	1	1
12	sieroctwo	1	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2016 roku przeprowadzono je z 617 osobami, a w 2019 z 330, co oznacza spadek o 47%, natomiast liczba rodzin w tym czasie zmniejszyła się o 135. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni ostatnich czterech lat uległa znacznemu zmniejszeniu, co dokładnie przedstawia poniższa tabela.

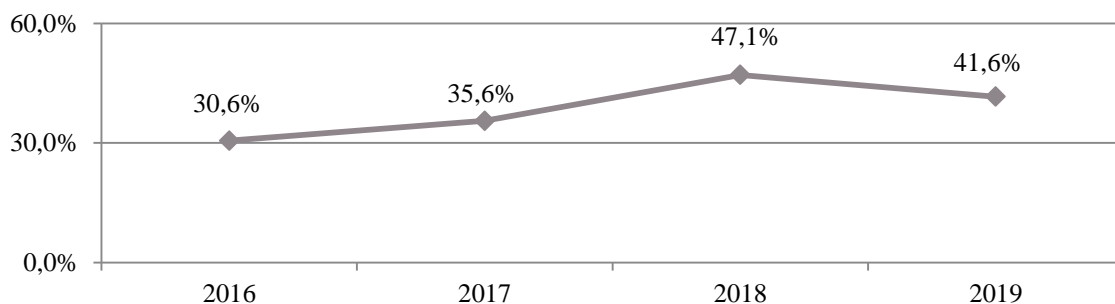
Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób ogółem	617	536	332	330
liczba rodzin	373	333	240	238
liczba osób w rodzinach	965	934	579	550

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 41,6%, co oznacza, że praca socjalna była prowadzona jedynie z częścią rodzin, które otrzymały wsparcie. Od roku 2016 do 2018 roku wskaźnik ten stopniowo wzrastał – różnica wyniosła 16,5 pp., natomiast w roku kolejnym zmniejszył się o 5,5 pp.

Wykres 19. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie udziela pomocy i wsparcia poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, w tym pomoc terapeuty ds. uzależnień pełniącego dyżury 1 raz w tygodniu w Centrum Kultury „Wisła” oraz nieodpłatną pomoc prawną świadczoną w Zespole Szkół im. Jana Śniadeckiego w Wyszogrodzie. Pracownicy MGOPS informowali również mieszkańców Gminy o możliwości uzyskania porad prawnych, psychologicznych oraz rodzinnych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Płocku.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Miasta i Gminy Wyszogród. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy i Miasta,
- Posterunek Policji w Wyszogrodzie,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- placówki służby zdrowia,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- Klub Środowiskowy,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

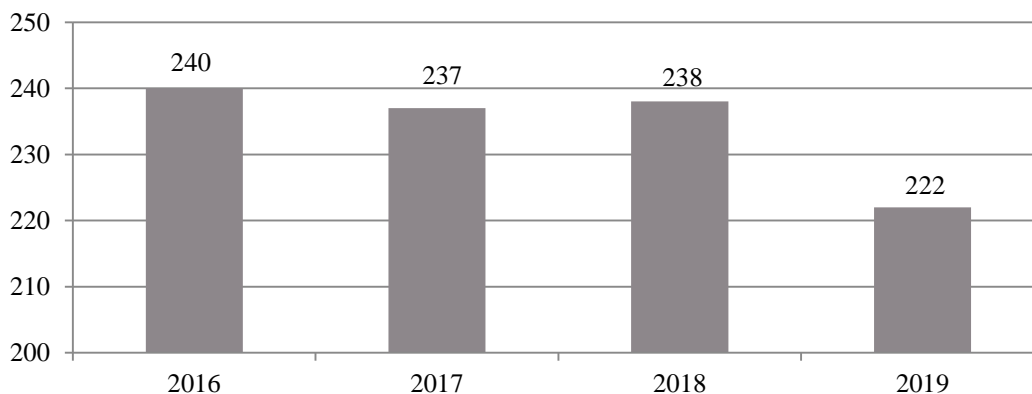
W 2019 roku zostały przyznane łącznie 19 332 świadczenia rodzinom posiadającym dzieci, z czego 7 646 świadczeń rodzinom z jednym dzieckiem, 4 817 z dwójką dzieci, 3 763 świadczenia rodzinom, w których wychowuje się troje dzieci oraz 3 984 świadczenia rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Można zauważyć, że w 2019 roku rodzinom przyznano znacznie wyższą liczbę świadczeń niepieniężnych – stanowiły one 99% spośród wszystkich przyznanych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	6 691	77	7 646
dwoje dzieci	4 724	93	4 817
troje dzieci	3 746	17	3 763
czworo i więcej	3 975	9	3 984
łącznie	19 136	196	19 332

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

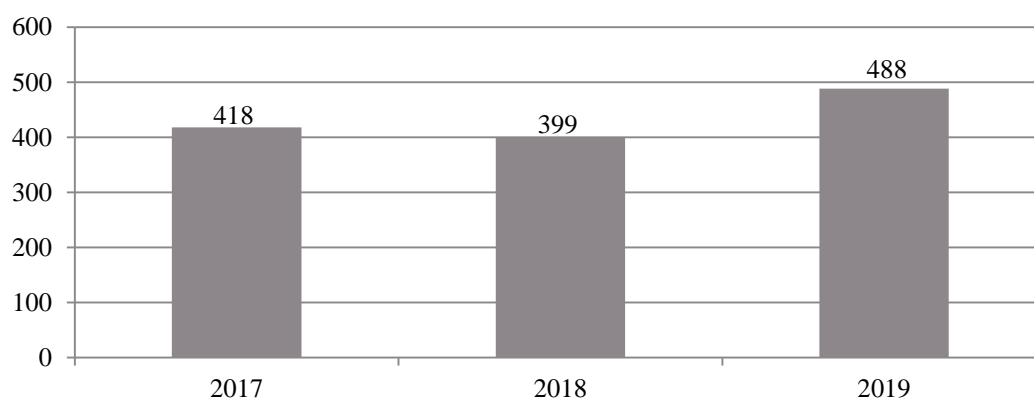
W poniższej tabeli zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że co roku z tych świadczeń korzysta coraz mniejsza liczba rodzin. W 2019 roku było ich 222, a w roku poprzednim o 16 więcej. W 2019 roku w porównaniu do 2016 roku liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka zmniejszyła się o 18, czyli o 8%.

Wykres 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało 418 rodzin, w 2018 roku – 399 rodzin, natomiast w 2019 roku – 488 rodzin. W 2019 roku liczba rodzin, pobierających to świadczenie zwiększyła się o 17% w stosunku do roku 2017. Na koniec 2019 roku MGOPS przyznał rodzinom 9 312 świadczeń na łączną kwotę 4 704 500,00 złotych, a w roku poprzednim pomocą objęto łącznie 399 rodzin i przeznaczono na ten cel 3 760 375 złotych. W przedmiotowym roku na pierwsze dziecko zostały wypłacone średnio 323 świadczenia, natomiast w 2018 roku przyznane zostały 282 świadczenia miesięcznie.

Wykres 21. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS w Wyszogrodzie za 2018 i 2019 rok

Zgodnie z rozporządzeniem rady ministrów z dnia 30 maja 2018 r. W sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” Urząd Miasta i Gminy Wyszogród otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku.

Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry Start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2018 roku z tej formy pomocy skorzystało 451 rodzin, którym przyznane zostały 644 świadczenia na kwotę 193 200,00 złotych. W kolejnym roku liczba rodzin nieznacznie się zwiększyła – było ich 460, natomiast wypłaconych zostało 638 świadczeń, których koszt wyniósł 191,400,00 złotych.

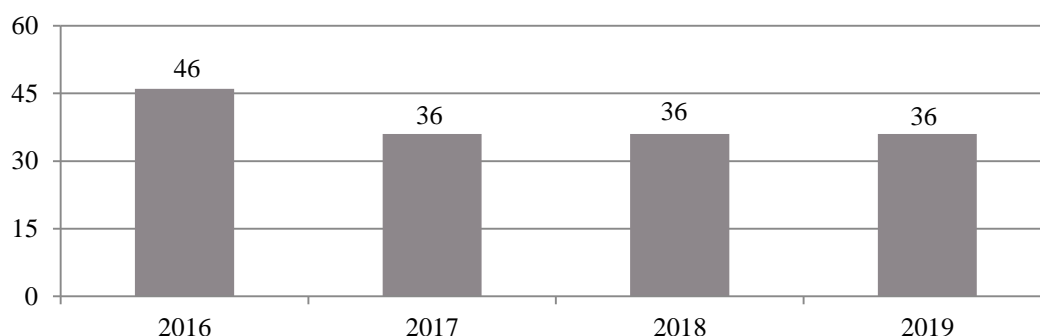
Rodziny mogą również skorzystać z ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta dużej rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni.

W 2018 roku przyznanych zostało 27 Kart Dużej Rodziny, natomiast w 2019 roku w posiadaniu Karty były kolejne 133 osoby.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W okresie ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z tego świadczenia utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła 36. W 2017 roku odnotowana została najwyższa liczba osób pobierających świadczenia alimentacyjne, tj. 46.

W przedmiotowym roku pracownicy MGOPS podjęli liczne działania wobec dłużników alimentacyjnych, w celu uzyskania od nich należności finansowych. Przekazano do komorników 18 wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, przesłano 2 informacje do PUP w Płocku o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników oraz zatrzymano 2 prawa jazdy.

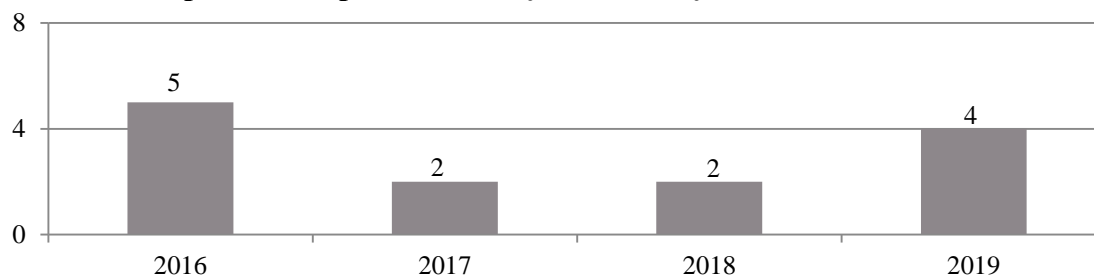
Wykres 22. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała wahaniom. W 2016 roku wsparciem objęto 5 rodzin, natomiast w roku 2017 i 2018 ich liczba znacząco się zmniejszyła i wyniosła 2. W 2019 roku nastąpił wzrost liczby rodzin dotkniętych bezradnością w pełnieniu funkcji wychowawczych, a ich liczba podwoiła się i wyniosła 4.

Wykres 23. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

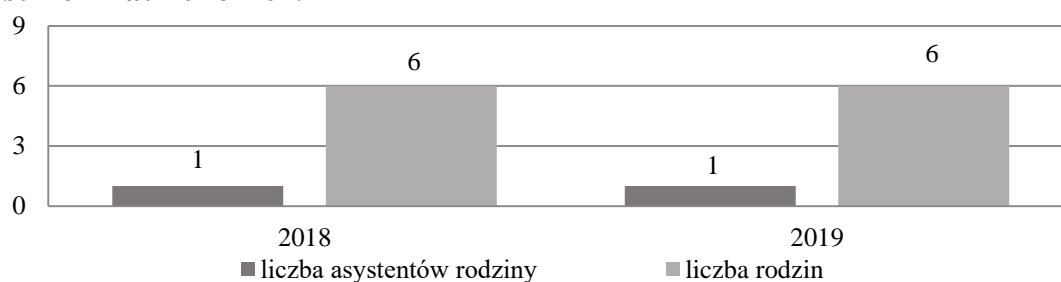

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

Od 01 września 2018 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie zatrudniony jest asystent rodziny, którego wsparcie przydzielane jest rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wsparciem asystenta w 2018 i 2019 roku objętych było 6 rodzin, w których wychowywało się 22 dzieci.

Wykres 24. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W roku 2019 w gminie Wyszogród nie funkcjonowały rodziny wspierające, to znaczy takie, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W 2019 roku współfinansowano pobyt łącznie 6 dzieci w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 40 200,00 zł. W przedmiotowym roku 3 dzieci przebywało w spokrewnionej pieczy zastępczej, a 2 w niezawodowych rodzinach zastępczych.

W 2019 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie zorganizował wypoczynek letni w postaci kolonii profilaktycznej w Szczutowie, z której skorzystało 3 dzieci z rodzin alkoholowych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich i konieczność umieszczania dzieci w placówkach pieczy zastępczej,
- brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci,
- niska dostępność specjalistycznego poradnictwa,
- brak rodzin wspierających na terenie Gminy.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Rozwijanie kompetencji wychowawczych oraz rozwijanie form wsparcia rodzin przy uwzględnieniu ich kluczowej roli w wychowaniu dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
2	Funkcjonowanie rodzin wspierających w Gminie.	Liczba osób objętych pomocą rodziny wspierającej.
3	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci na terenie Gminy oraz świetlic wiejskich.	Liczba dzieci uczęszczających i korzystających z oferty placówek.
4	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
5	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin poprzez zapewnienie im pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą materialną i niematerialną.
6	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
7	Praca z rodziną biologiczną z której odebrane zostało dziecko, w celu jego powrotu z pieczy zastępczej.	Liczba rodzin, które powróciły do rodziny biologicznej z pieczy zastępczej.
8	Prowadzenie wywiadów środowiskowych w celu ustalenia sytuacji i problemów rodzin.	Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.
9	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
10	Prowadzenie działań wspierających dzieci w lokalnym środowisku w świetlicach wiejskich na terenie sołectw.	Liczba dzieci objętych wsparciem w świetlicach.
11	Realizowanie programów profilaktyczno-terapeutycznych we współpracy z placówkami oświatowymi.	Liczba realizowanych działań, liczba osób objętych wsparciem w ramach programów.
12	Upowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego w MGOPS oraz uzyskania specjalistycznej pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rodzin korzystająca ze specjalistycznej pomocy.
13	Rozwijanie infrastruktury gminnej do opieki nad dziećmi do lat 3.	Liczba dostępnych miejsc w żłobkach/klubach dziecięcych.

14	Organizowanie działań i aktywności mających na celu integrację rodzin, m.in. festynów rodzinnych, imprez plenerowych.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
15	Wsparcie dzieci w zakresie organizowania czasu wolnego, w tym organizacja wyjazdów i kolonii oraz poszerzenie oferty zajęć sportowo-kulturalnych.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.
16	Podjmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
17	Zapewnianie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego oraz popularyzacja tych usług wśród mieszkańców Gminy.	Liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznego poradnictwa.
18	Prowadzenie działań monitoringowych w celu ustalenia sytuacji dziecka w rodzinie.	Liczba przeprowadzonych działań monitoringowych.
19	Realizacja programu rządowego w zakresie wsparcia rodzin (Karta Dużej Rodziny) oraz popularyzacja go wśród lokalnych przedsiębiorców i rodzin.	Liczba wydanych kart, liczba partnerów KDR na terenie Gminy.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UGiM.	Placówki oświatowe, CK, MGBP, ŚW, NGO, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

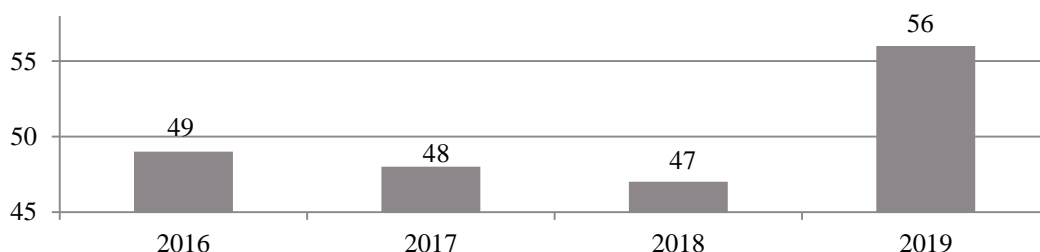
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Najważniejszą instytucją w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym na terenie gminy Wyszogród jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności wyniosła 56, co oznacza, że z pomocy z tego powodu skorzystało 17% wszystkich rodzin objętych wsparciem. Skala niepełnosprawności w Gminie na przestrzeni lat 2016-2018 zmniejszała się, natomiast w 2019 roku zwiększyła się względem roku poprzedniego o 19% i była najczęstszym powodem udzielenia pomocy i wsparcia mieszkańcom Gminy. Spośród beneficjentów pomocy MGOPS zdecydowaną większość stanowiły osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności było w Gminie 7, a o ograniczonej mobilności kolejne 7.

Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2016 roku przyznano 696 świadczeń na łączną kwotę 106 488,00 zł, a w 2017 roku liczba świadczeń wzrosła do 754 świadczeń na kwotę 115 362,00 zł. W roku kolejnym nastąpił spadek liczby przyznanych zasiłków dla

niepełnosprawnych dzieci i ukształtował się na poziomie 535 świadczeń na kwotę 84 369,00 zł. W 2019 roku została przyznana najmniejsza liczba świadczeń w omawianym okresie, tj. 474, co w stosunku do roku 2016 oznacza spadek o 32%. Należy zauważyć, że w przedmiotowym roku kwota świadczeń, pomimo spadku ich liczby uległa znacznemu zwiększeniu.

Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	696	754	535	474
kwota świadczeń (zł)	106 488,00	115 362,00	84 369,00	89 677,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W ciągu ostatnich czterech lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności ulegała wahanom. W 2016 roku przyznano 607 świadczeń, w 2017 roku - 528, w 2018 roku - 679, natomiast w 2019 roku - 707. W tym okresie nastąpił wzrost o 17%.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	607	528	679	707
kwota świadczeń (zł)	92 871,00	80 784,00	107 783,00	133 966,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznanych zostało 677 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, oznacza to wzrost zainteresowania mieszkańców gminy Wyszogród tą formą wsparcia. W 2019 roku przyznano o 14% więcej zasiłków względem 2016 roku.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	596	506	615	677
kwota świadczeń (zł)	91 188,00	77 418,00	97 331,00	128 561,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzi na terenie Gminy Środowiskowy Dom Samopomocy w Wyszogrodzie, który jest jednostką podległą Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie. Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom niepełnosprawnym intelektualnie (typ B) oraz innym osobom z przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych (typ C). Placówka przeznaczona jest dla 30 uczestników zajęć, dla których opracowywane są indywidualne plany wspierająco-aktywizujące uwzględniające trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych, praktycznych i rozwiązywania problemów, a także poradnictwo psychologiczne, pracę socjalną, terapię ruchową oraz pomoc w kwestiach urzędowych i administracyjnych. Budynek ŚDS zlokalizowany jest w centrum Wyszogrodu, dzięki czemu uczestnicy prosto i szybko mogą do niego dotrzeć, natomiast w uzasadnionych przypadkach, gdy nie pozwala na to zdrowie lub możliwości osoby, organizowany jest dowóz na zajęcia.

Mieszkańcy gminy Wyszogród zmagający się z niepełnosprawnościami intelektualnymi, którzy nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym kierowani są do placówek całodobowej opieki, które prowadzone są przez PCPR w Płocku i zlokalizowane na terenie powiatu. Wśród nich znajduje się:

- DPS w Brwilnie dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie, który dysponuje 140 miejscami;
- DPS w Goślicach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, w którym znajduje się 131 miejsc;
- DPS „Nad Jarem” w Nowym Miszewie dla 186 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- zależność osób niepełnosprawnych od innych osób w codziennych aktywnościach,
- niewystarczająca infrastruktura wsparcia i integracji osób z niepełnosprawnościami w lokalnym środowisku,
- brak organizacji pozarządowych aktywnie działających na rzecz aktywizacji i integracji osób niepełnosprawnych w Gminie.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 2

Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami pełnej aktywizacji i integracji w środowisku lokalnym poprzez ich kompleksowe wsparcie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych oraz turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych, liczba osób biorących w nich udział.
2	Organizowanie przedsięwzięć mających na celu promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych oraz umacnianie tolerancji i akceptacji środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć.
3	Dostosowywanie infrastruktury gminnej (instytucji kulturalnych i sportowych) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

4	Prowadzenie działań mających na celu utworzenie mieszkań chronionych dostosowanych do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych w Gminie.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia mieszkań chronionych.
5	Kierowanie niepełnosprawnych mieszkańców Gminy na Warsztaty Terapii Zajęciowej .	Liczba uczestników zajęć wspierających przywracanie i rozwijanie umiejętności.
6	Zainicjowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi z regionu prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań na rzecz integracji i aktywizacji osób niepełnosprawnych podjętych we współpracy z NGO.
7	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych, w tym pracowników UGiM i MGOPS.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
8	Promowanie przedsiębiorczości społecznej i podmiotów ekonomii społecznej w celu aktywizacji osób niepełnosprawnych.	Liczba utworzonych miejsc pracy, liczba osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej.
9	Utworzenie mieszkań chronionych dostosowanych do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych.	Liczba utworzonych mieszkań chronionych.
10	Wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.	Liczba działań mających na celu wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier.
11	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych.
12	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
13	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, warsztatów terapii zajęciowej oraz zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.	Liczba osób, którym zostało przyznane dofinansowanie.
14	Organizowanie dowozu osób niepełnosprawnych.	Liczba niepełnosprawnych uczniów dowożonych do szkoły.
15	Podjęmowanie i rozwijanie współpracy z NGO działającymi w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.	Liczba działań podjętych z NGO w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UGiM, PCPR.	NGO, MGBP, CK, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, PUP.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁶.

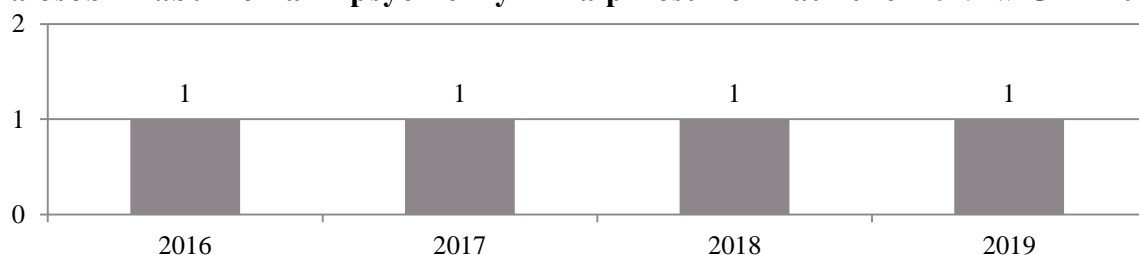
Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym lub przebywającym w rodzinach z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

W 2019 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystał 1 mieszkaniec gminy Wyszogród, którym było autystyczne dziecko. Liczba osób objętych taką formą wsparcia od lat nie zmienia się.

¹⁶ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 26. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2016-2019 w Gminie

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na terenie Gminy nie funkcjonują specjalistyczne ośrodki całodobowej opieki skierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi, jednakże osoby wymagające jej mogą zostać skierowane np. do Domu Pomocy Społecznej w Zakrzewie dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz Domu Pomocy Społecznej „Nad Jarem” w Nowym Miszewie, w którym funkcjonuje oddział dla osób przewlekle psychicznie chorych. Obie placówki prowadzą działalność na terenie powiatu płockiego. Ponadto, kompleksowe działania wspierające osoby niepełnosprawne psychicznie na terenie gminy Wyszogród prowadzone są przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Wyszogrodzie, który przeznaczony jest dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kompleksowe, specjalistyczne wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego mieszkańcy gminy Wyszogród mogą uzyskać w specjalistycznych placówkach w Płocku oraz w Sochaczewie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- brak infrastruktury wsparcia psychologicznego i psychicznego dla mieszkańców.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności

społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;

- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 3

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia i zaburzeń psychicznych oraz umożliwienie mieszkańcom dostępu do odpowiedniego wsparcia.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego w placówkach oświaty.	Liczba dzieci, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2	Rozwinięcie działalności Punktu Konsultacyjnego o konsultacje psychologiczne i specjalistyczne wsparcie mieszkańców w kryzysie.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w formie porady psychologicznej w Punkcie.
3	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
4	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami i wydarzenia.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.

5	Kierowanie mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowego Domu Samopomocy.	Liczba mieszkańców Gminy uczestniczących w zajęciach ŚDS.
---	---	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UGiM.	Placówki ochrony zdrowia, NGO, placówki oświatowe, ŚW, PK, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁷. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Wyszogrodzie wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr 116/XVI/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 30 grudnia 2019 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020*. Program ma na celu w szczególności:

- Przeciwdziałanie powstawaniu problemów alkoholowych, w tym wpływanie na jego podaż oraz inicjowanie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania przepisów ustawy;

¹⁷ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- Podwyższanie poziomu wiedzy o szkodliwości nadużywania alkoholu oraz patologiiach z tym związanych poprzez działalność edukacyjną i szkoleniową;
- Kształtowanie postaw abstynenckich w ramach realizowanych programów profilaktycznych oraz wyjazdów z programem profilaktycznych;
- Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem uzależnienia pomocy terapeutycznej;
- Minimalizowanie negatywnych następstw spożywania alkoholu, w tym leczenie, rehabilitację, pomoc społeczną i prawną dla osób dotkniętych tym problemem;
- Podejmowanie działań interwencyjnych w rodzinach zagrożonych wystąpieniem alkoholizmu w ramach działań Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego;
- Wspieranie młodzieżowych liderów oraz organizacji zaangażowanych w promowanie zdrowego stylu życia bez alkoholu i nikotyny;
- Realizowanie programów profilaktycznych rekomendowanych, warsztatów i innych zajęć z obszaru profilaktyki zintegrowanej.

Cel główny oraz szczegółowe zostaną zrealizowane między innymi poprzez:

- Finansowanie i dofinansowanie działań zapobiegawczych, interwencyjnych, szkoleniowych oraz terapeutycznych skierowanych do osób uzależnionych;
- Współpracowanie z Policją, sądem, kuratorem rodzinnym i innymi podmiotami w celu weryfikacji danych na temat osób kierowanych na leczenie odwykowe;
- Pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie na skutek alkoholizmu;
- Udzielanie pomocy terapeutycznej i psychologicznej osobom uzależnionym;
- Kierowanie osób dotkniętych problemem uzależnienia i współuzależnienia do placówek zajmujących się leczeniem i rehabilitacją;
- Wspieranie edukacji dla dzieci i młodzieży, rodziców oraz dorosłych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez udostępnianie broszur, ulotek oraz udział w kampaniach profilaktycznych;
- Prowadzenie działań profilaktycznych (rekomendowanych programów profilaktycznych) z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- Prowadzenie działalności na rzecz dożywiania dzieci;
- Organizowanie ferii, wycieczek, zielonych szkół, obozów i kolonii z programem socjoterapeutycznym;
- Prowadzenie zajęć opiekuńczych, świetlicowych i wychowawczych dla dzieci;

- Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Finansowanie szkoleń konferencji kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin alkoholowych oraz osobami uzależnionymi;
- Finansowanie szkoleń sprzedawców napojów alkoholowych;
- Finansowanie szkoleń, diagnoz, konferencji i seminariów dotyczących realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia;
- Wspieranie działalności grup samopomocowych (AA, Al.-Anon, DDA);
- Prowadzenie edukacji publicznej z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej¹⁸.

Miejsca na terenie gminy Wyszogród, gdzie mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemów alkoholowych i uzależnień od substancji psychoaktywnych:

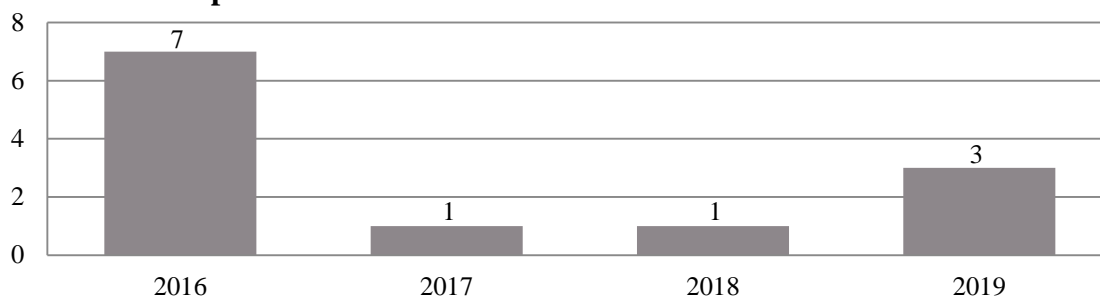

W 2019 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 3 rodziny. Co ważne, problem nadużywania alkoholu nie znajdował się wśród najczęstszych powodów udzielenia pomocy i wsparcia w omawianym roku i uplasował się na przedostatnim, 8 miejscu. Możemy zauważyć, że w roku 2017 nastąpił znaczący spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu (o 6 rodzin mniej), który dotyczył w 2017 i 2018 roku tylko 1 rodziny. W przedmiotowym liczba rodzin dotkniętych problemem uzależnienia zwiększyła się i wyniosła 3. W 2019 roku podobnie jak w latach ubiegłych żaden z mieszkańców nie

¹⁸ Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020 (uchwała Nr 116/XVI/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 30 grudnia 2019 roku).

korzystał z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu narkomanii. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

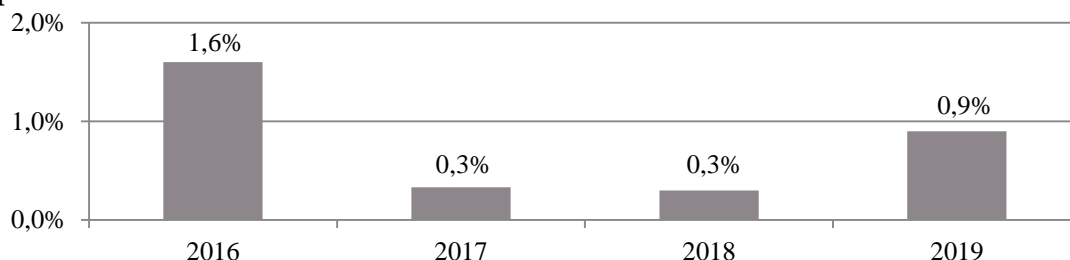
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2016 roku z powodu uzależnienia od alkoholu pomoc i wsparcie otrzymało 1,6% rodzin, spośród wszystkich 435 rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na przestrzeni kolejnych lat udział rodzin alkoholowych był znikomy i wyniósł zaledwie 0,33%. W przedmiotowym roku nastąpił wzrost udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia, który wyniósł 0,9%.

Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyszogrodzie w ramach przysługujących jej uprawnień.

W 2019 roku MGKRPAiU w Wyszogrodzie liczyła 11 członków i spotykała się w ostatnią środę każdego miesiąca oraz w dodatkowych terminach w przypadku konieczności zaopiniowania wniosku o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Z danych zamieszczonych w poniższej tabeli można zauważyć, że w porównaniu do roku 2018 liczba osób uzależnionych od alkoholu zmniejszyła się. Wówczas członkowie Komisji odbyli rozmowy motywujące do zmiany nawyków i sposobu sięgania po alkohol z 6 osobami

uzależnionymi od niego oraz z 4 członkami ich rodzin, a także podjęli czynności zmierzające do poddania się leczeniu względem 6 osób. Ponadto, Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 5 osób uzależnionych. W porównaniu do roku poprzedniego zauważalne są 2 tendencje – zmniejszenie się liczby osób uzależnionych, wobec których konieczne jest podejmowanie działań oraz intensyfikacja ich, o czym świadczą czynności sądowe. Wśród uprawnień i zadań Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień znajduje się także kontrolowanie przestrzegania zasad odpowiedzialnej sprzedaży w punktach handlowych, w których podawane są napoje alkoholowe. W 2018 roku członkowie Komisji przeprowadzili kontrole w 10 sklepach i lokalach gastronomicznych, natomiast w roku kolejnym liczba punktów handlowych poddanych badaniu wyniosła jedynie 4. Dane dotyczące działań MGKRPAiU w Wyszogrodzie w latach 2018 i 2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Działania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Wyszogrodzie w latach 2018 i 2019

wyszczególnienie	2018	2019
Liczba odbytych rozmów motywujących z osobami uzależnionymi od alkoholu.	8	6
Liczba odbytych rozmów motywujących z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu.	6	4
Liczba osób, wobec których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu leczenia odwykowego w placówce.	5	6
Liczba osób wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.	2	5
Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży alkoholu.	10	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGKRPAiU za 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni ostatnich lat MGKRPAiU nie była podmiotem uruchamiającym procedurę „Niebieskie Karty” na terenie Gminy.

Mieszkańcy gminy Wyszogród po pomoc i wsparcie w zakresie problemu uzależnienia mogą udać się do Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków ich rodzin działającego w budynku Muzeum Wisły w Wyszogrodzie. Celem działania punktu jest udzielanie wszelkich informacji osobom nadużywającym alkoholu i ich rodzinom o możliwości podjęcia leczenia odwykowego, możliwościach uzyskania wsparcia, a także kierowania i informowania osób doznających przemocy do odpowiednich służb zajmujących się tego rodzaju sprawami oraz motywowanie osób spożywających alkohol ryzykownie

do zmiany stylu życia. W punkcie usługi świadczy 1 pracownik, który jest członkiem MKRPAiU - Specjalista Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii. Mieszkańcy mogą skorzystać ze wsparcia w ramach Punktu w każdą sobotę w godzinach 12.00-15.00. W Punkcie Konsultacyjnym w gminie Wyszogród nie są prowadzone grupy samopomocowe - Grupa AA i AL-ANON, dlatego osoby uzależnione kierowane są do placówek poza jej terenem, np. Poradni Profilaktyki i Leczenia Uzależnień w Płocku oraz Poradni Leczenia Uzależnień VIDE w Płocku wraz Całodobowym Oddziałem Leczenia Uzależnień w Ciućkowie. W 2019 roku specjalista ds. uzależnień udzielił 85 porad 10 osobom z problemem alkoholowym.

Na terenie Gminy działalność prowadzi Klub Środowiskowy, który został utworzony w pomieszczeniach dawnej Biblioteki. Placówka została wyposażona w komputery, sprzęt video, bilard i sprzęt świetlicowy. Głównym założeniem organizatorów Klubu jest opieka i praca z młodzieżą z rodzin patologicznych. Utworzona została również sekcja szachowa, która cieszy się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

W roku 2019 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Wyszogród wyniosła łącznie 4 797 804,00 zł, z czego napoje powyżej 18% alkoholu stanowiły największą część tej wartości – 2 163 398,00 zł. W latach 2017-2019 zauważalne jest wahanie wartości sprzedanego alkoholu, niemniej w tym okresie jego wartość wzrosła o 101 731,57 zł, tj. 2%.

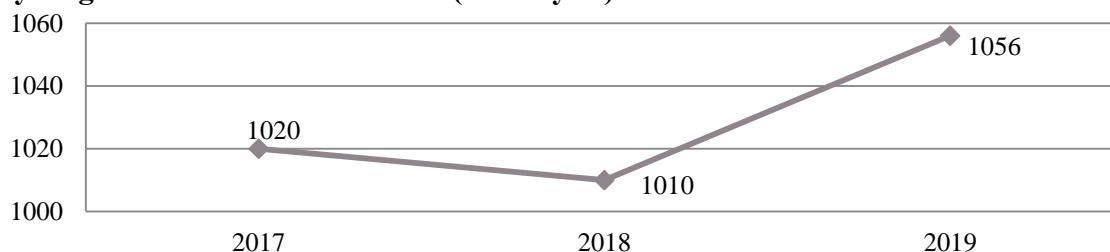
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Wyszogród alkoholu w latach 2017-2019

2017	4 696 072,43 zł
2018	4 670 201,00 zł
2019	4 797 804,00 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W roku 2019 wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca Gminy w porównaniu do lat poprzednich nieznacznie się zwiększyła. W 2017 roku Gminę zamieszkiwało 4 606 osób powyżej 18 roku życia, a wartość alkoholu wyniosła 1 020 zł, natomiast w 2019 roku gminę Wyszogród zamieszkiwało 4 545 dorosłych osób. W tym czasie nastąpił wzrost wartości sprzedanego alkoholu o 36 zł. Wartość sprzedanego alkoholu na przestrzeni lat 2017-2019 przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 5. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Wyszogród w latach 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku (stan na 31.12.19) na terenie gminy Wyszogród znajdowało się łącznie 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 12 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 5 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 można zaobserwować wahania liczby sklepów, w których mieszkańcy Gminy mogą zaopatrzyć się w napoje alkoholowe, jednakże ogólna liczba utrzymuje się na stabilnym poziomie.

Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W celu przeciwdziałania uzależnieniom MGOPS w Wyszogrodzie w 2019 roku kontynuował swoją działalność profilaktyczno-edukacyjną.

Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień zainicjowała i zrealizowała liczne działania skierowane do ogółu mieszkańców Gminy oraz do konkretnych grup zagrożonych problemem picia alkoholu i zażywania narkotyków - dzieci i młodzieży szkolnej.

Wśród działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych mieszkańców z terenu Gminy można wskazać na szereg podjętych inicjatyw jak:

- jednorazowe prelekcje, pogadanki oraz spektakle, w których uczestniczyło 250 osób;
- festyny i inne imprezy plenerowe, skierowane do 150 mieszkańców Gminy;
- imprezy sportowe m.in. turnieje, zawody i olimpiady, do udziału w których przystąpiło 50 osób;
- konkursy artystyczne, w których wzięło udział 25 dzieci.

W Gminie zorganizowane zostały różne wydarzenia mające na celu umocnienie pozytywnych postaw dzieci i młodzieży polegających na abstynencji alkoholowej i narkotykowej. Wśród nich należy wskazać „Dzień Dziecka”, z okazji którego odbył się piknik rodzinny pt. „Profilaktyka uzależnień”. Dla dzieci w wieku przedszkolnym zorganizowano 2 edycje projektu profilaktycznego – „Cukierki”, a każda z nich trwała 2 godziny. Ponadto, MGKRPAiU mając na uwadze odpowiednie animowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży podczas przerw szkolnych podjęła współpracę ze Stowarzyszeniem na Rzecz Przestronnego Rozwoju i Pomocy Mieszkańcom Gminy i Miasta Wyszogród „Pomóżmy Potrzebującym”. W ramach przedsięwzięć zorganizowano „Ferie profilaktyczne – Aktywne i Kulturalne” oraz przeprowadzono zajęcia profilaktyczne na temat używek i dopalaczy. Podczas przerwy wakacyjnej zorganizowany został także „Wyjazd do Magicznych Ogrodów” do Janowca. Dodatkowo, w 2019 roku zorganizowane zostały szkolenia i warsztaty z obszaru profilaktyki problemowej dla 60 nauczycieli i wychowawców oraz przeprowadzone były zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym, w którym uczestniczyło 15 dzieci, w tym 5 z rodzin alkoholowych.

Ponadto, w 2019 roku zorganizowano szkolenia dla członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w celu podniesienia ich kompetencji i poszerzenia wiedzy w zakresie skutecznego przeciwdziałania alkoholizmowi w Gminie, wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień oraz prowadzenia działań profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy.

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

Sprzedawcy Napojów Alkoholowych

- Część pracowników punktów sprzedaży przyznała, że zdarzyło się im sprzedać alkohol i papierosy osobom niepełnoletnim jedno lub kilkakrotnie.
- Sprzedawcy często dostrzegają próby zakupu papierosów i alkoholu przez niepełnoletnich.
- W ocenie większości sprzedawców, skuteczność kontroli prowadzonych przez Gminę jest zadowalająca, natomiast nie czują oni potrzeby uczestniczenia w szkoleniach.

Dorośli Mieszkańcy Gminy

- Po alkohol sięga 62% dorosłych mieszkańców gminy Wyszogród, z czego 8% spożywa go codziennie lub raz w tygodniu. Z odpowiedzi mieszkańców wynika, że najpopularniejszym alkoholem jest piwo oraz wino.
- Dorośli mieszkańcy Gminy wskazali w badaniu, iż konieczne jest rozwijanie i stałe prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz kontrolowanie punktów sprzedaży alkoholu.
- Zdaniem co trzeciego respondenta w ostatnich latach spożycie alkoholu wzrosło.
- Inicjację narkotykową przeszło 7% badanych, a znaczna część mieszkańców przyznała, że zna osoby zażywające narkotyki (40%). Ponadto, wiedzę na temat miejsc i osób, u których można zakupić nielegalne substancje wyraziło 16%.
- Wyniki badania ankietowego wskazują, że tylko co piąty mieszkaniec Gminy ma świadomość działań profilaktycznych podejmowanych przez instytucje publiczne, natomiast mieszkańcy wskazali, że są one niewystarczające do potrzeb i skali problemu.
- Wśród części dorosłych mieszkańców Gminy występuje wysokie prawdopodobieństwo uzależnień o charakterze behawioralnym - 2% dorosłych mieszkańców podało, iż często gra w gry hazardowe i obstawia zakłady bukmacherskie, 11% zdarza się częste lub sporadyczne granie w salonach gier na tzw. automatach oraz granie na pieniądze w Internecie.

Uczniowie i Młodzież

- Uczniowie podali, że 44% z nich ma za sobą inicjację alkoholową, a 10% pije go kilka razy w miesiącu lub częściej. Jak wskazano w badaniu, 11% z ankietowanych spróbowało alkoholu z wieku poniżej 9 lat i spowodowane to było własną ciekawością.

- Większość respondentów skorzystało z okazji spróbowania napojów wysokoprocentowych w domu (53%), a 41% będąc na wakacjach.
- Do sięgania po papierosy przyznał się co trzeci uczeń, a pierwszy kontakt z nimi badani mieli w wieku 13-15 lat.
- Jak wskazano w badaniu, 1% ankietowanych zażył kiedykolwiek w życiu narkotyki, natomiast 7% uczniów przyznało, że w szkole są osoby rozprowadzające je.
- Większość badanych uczniów uczestniczyła w zajęciach profilaktycznych organizowanych w szkole oraz uważa je za ciekawe. Ponadto, uczniowie wskazali, że najciekawszą dla nich tematyką zajęć jest budowanie relacji z innymi oraz kształtowanie ścieżki zawodowej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- sięganie po alkohol oraz papierosy przez młodych mieszkańców Gminy,
- zarówno dorośli jak i uczniowie eksperymentują z substancjami psychoaktywnymi,
- ciekawość efektów środków psychoaktywnych u dzieci, a w efekcie niski wiek inicjacji alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej;
- łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych oraz znajomość miejsc i osób u których można je zakupić,
- możliwy wzrost udziału rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich

rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,

- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 4

Udzielanie wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz grup samopomocowych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
2	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
3	Kierowanie osób potrzebujących pomocy do wyspecjalizowanych placówek leczenia uzależnień.	Liczba osób skierowanych do wyspecjalizowanych placówek.
4	Kontynuowanie i rozwijanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej oraz socjalnej osobom z problemem uzależnienia i ich rodzinom.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin, liczba godzin otwarcia punktu w miesiącu.

5	Organizowanie szkoleń, warsztatów i innych form doskonalenia dla członków MGKRPAiU i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6	Utworzenie i prowadzenie grup samopomocowych (AA, Al.-Anon, DDA) oraz objęcie ich wsparciem osób z problemem alkoholowym.	Liczba utworzonych grup samopomocowych, liczba osób uczestniczących w terapii grupowej.
7	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
8	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
9	Udzielanie pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracji osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych.	Liczba osób korzystających z pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej i reintegracji.
10	Inspirowanie środowisk abstynenckich do tworzenia stowarzyszeń oraz klubów abstynenckich działających na rzecz promocji trzeźwego stylu życia i profilaktyki.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie stowarzyszeń oraz klubów abstynenckich na terenie Gminy.
11	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, MGKRPAiU.	UGiM, PIK, placówki ochrony zdrowia, NGO.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 5

Wzmacnianie pożądanych postaw abstynenckich wśród dzieci i młodzieży oraz skuteczna profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych poprzez wzrost świadomości mieszkańców Gminy na temat negatywnego ich wpływu na zdrowie fizyczne i psychiczne

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.

2	Organizowanie i finansowanie w szkołach warsztatów, spektakli i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień od alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Organizowanie wypoczynku letniego/zimowego z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4	Utworzenie świetlicy środowiskowej w Wyszogrodzie oraz świetlic na terenie sołectw, w których odbywać się będą zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem socjoterapeutycznym, w ramach realizacji zadań własnych Gminy.	Liczba utworzonych placówek, liczba dzieci objętych wsparciem środowiskowym i socjoterapeutycznym.
5	Rozwijanie działalności Klubu Środowiskowego i realizowanie w nim działań w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w Klubie Środowiskowym.
6	Organizowanie i finansowanie dla pracowników placówek oświatowych działań podnoszących kwalifikacje i wiedzę w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.	Liczba pracowników biorących udział w działaniach.
7	Prowadzenie warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie w zakresie budowania postaw abstynenckich, wzmacniania czynników chroniących i zdrowego stylu życia u uczniów.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach i szkoleniach.
8	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
9	Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych poprzez kontrolowane prowokacje tj. „Tajemniczy Klient”.	Liczba skontrolowanych punktów handlowych.
10	Organizowanie i rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w CK i MGBP, których celem jest profilaktyka uzależnień oraz promowanie zdrowego stylu życia.	Liczba działań i zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych w celu wspierania różnorodnych form spędzania czasu wolnego.
11	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień (zawody sportowe, turnieje itp.).	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.

12	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców Gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, czy też kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
13	Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców Gminy mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych, liczba uczestników.
14	Udział w ogólnopolskich oraz inicjowanie lokalnych kampanii i akcji informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych
15	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
16	Podejmowanie współpracy z placówkami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji wydarzeń abstynenckich i prowadzenia działań profilaktycznych.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy ze placówkami ochrony zdrowia i NGO, liczba uczestników zorganizowanych we współpracy działań.
17	Organizowanie wydarzeń i festynów rodzinnych na rzecz promowania trzeźwości.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników.
18	Organizowanie konkursów artystycznych dla uczniów promujących wśród nich postawy abstynenckie w atrakcyjnej dla nich formie.	Liczba konkursów skierowanych do uczniów, Liczba uczestników konkursów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, MGKRPAiU.	NGO, UGiM, MGBP, CK, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je na szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Wyszogród zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**.

W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
- kuratora społecznego,
- Policji,
- grona pedagogicznego Zespołu Szkół w Wyszogrodzie,
- organizacji pozarządowych, w szczególności Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii,
- placówek ochrony zdrowia.

Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Poniżej przedstawione zostały miejsca i instytucje, w których mieszkańcy gminy Wyszogród mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania lub stosowania przemocy w rodzinie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Płocku	Prokuratura Rejonowa w Płocku	Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień
Posterunek Policji w Wyszogrodzie	Centrum Medyczne BCM	placówki oświatowe

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

Przeprowadzona diagnoza problemów społecznych uwzględniała również zjawisko przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy. Do najważniejszych wniosków w tym zakresie należy:

Dorośli mieszkańcy Gminy

- Znaczna część mieszkańców gminy Wyszogród wskazała w badaniu, iż zna w swoim środowisku rodziny, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie (40%).
- Zdaniem respondentów problem przemocy dotyka najczęściej kobiet – tak wskazało 63% badanych, natomiast co piąty stwierdził, że kobiety i mężczyźni równie często doświadczają zachowań przemocowych.
- Połowa ankietowanych kojarzy przemoc w rodzinie z aspektem fizycznym, a 40% psychicznym. Uwagę należy zwrócić szczególnie na niską świadomość badanych na temat ekonomicznego wymiaru przemocy i finansowego uzależniania członków rodziny od osoby stosującej ją.
- Bardzo wysoki odsetek mieszkańców jest zdania, że nie ma konieczności prawnej ochrony dzieci przed karami fizycznymi (29%), a co piąty respondent uważa, że jest to dobra metoda wychowawcza (22%).
- Co czwarty respondent nie wie czym jest zjawisko cyberprzemocy i nigdy o nim nie słyszał (25%), natomiast znaczna grupa badanych zna osoby, które doświadczyły problemu przemocy w Internecie (43%).

Uczniowie i młodzież

- 10% ankietowanych uczniów zadeklarowało brak poczucia bezpieczeństwa w swojej szkole oraz wskazało, że zostało w niej pobitych, co jednoznacznie świadczy o występowaniu zachowań przemocowych, zarówno w formie fizycznej jak i psychicznej, w placówkach oświatowych.
- Tylko co czwarty uczeń jednoznacznie wskazał na niewystępowanie przemocy w szkole do której uczęszcza, natomiast 4% zauważa jej przejawy bardzo często, 3% - kilka razy w tygodniu, a 8% - kilka razy w miesiącu.
- W przypadku doznania przemocy zaledwie 41% uczniów zwróciłoby się z tym problemem do rodziców, do nauczycieli – 29%, a 7% stwierdziło, że nie poinformowałoby o tym nikogo więcej.
- Badani przyznali, że podczas konfliktów rodzinnych doświadczają różnych przejawów agresji stosowanej przez opiekunów – 4% uczniów doświadcza szantażu ze strony swoich rodziców, a 1% grózb, wyzwisk i przemocy fizycznej w postaci szarpania i popychania.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2024* przyjętym uchwałą Nr 154/XXV/2020 z dnia 28 października 2020 roku.

Program ma w szczególności na celu:

1. zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
2. zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
3. zwiększenie skuteczności i powstrzymywanie sprawców przemocy od zachowań agresywnych i społecznie nieakceptowalnych.

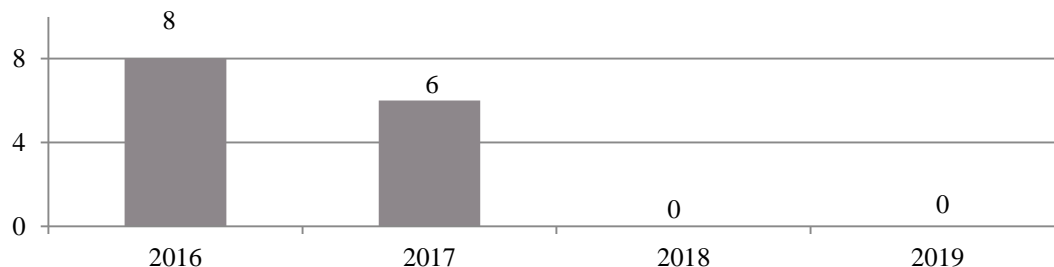
W celu realizacji wyżej wymienionych założeń przewidziane zostały licznie zadania umożliwiające ich skuteczne osiągnięcie m.in.:

- prowadzenie specjalistycznych szkoleń dla pracowników socjalnych, służby zdrowia, członków MGKRPAiU i policjantów dzielnicowych,
- prowadzenie edukacji publicznej w zakresie przezwycięzania stereotypów i mitów na temat przemocy, poprzez publikowanie informacji w lokalnych mediach, dystrybucję ulotek oraz umieszczanie plakatów,

- kierowanie osób doznających przemocy w rodzinie do Punktu Interwencji Kryzysowej w Płocku,
- udzielanie pomocy psychologicznej osobom doznającym przemocy w rodzinie w ramach Grupy Wsparcia,
- udzielanie schronienia w mieszkaniu chronionym MGOPS,
- współpracę z PCPR w Płocku w zakresie kierowania osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- udzielanie wsparcia psychologicznego dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą,
- ochrona osób starszych i niepełnosprawnych przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie innych działań mających przyczynić się do powstrzymania przemocy w rodzinie¹⁹.

W 2019 roku żadna z rodzin zamieszkujących gminę Wyszogród nie korzystała z pomocy i wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie z powodu przemocy w rodzinie. Oznacza to istotną zmianę w stosunku to roku 2016 i 2017, gdy rodzin dotkniętych tym problemem było kolejno 8 i 6.

Wykres 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie

¹⁹ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2024 (uchwała nr 154/XXV/2020 z dnia 28 października 2020 roku).

formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat w strukturach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływana była 1 grupa robocza, której członkowie omawiali indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy. Zarówno Zespół jak i grupa robocza spotkały się 4 razy każdego roku, w celu weryfikacji wszczętych procedur i podjęcia dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania agresywne.

Tabela 16. Dane dotyczące Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba posiedzeń Zespołu	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	1	1	1
liczba posiedzeń grup roboczych	4	4	4

Źródło: Sprawozdanie MGOPS w Wyszogrodzie z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku w porównaniu do 2017 roku liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” wzrosła z 6 do 14. W tym okresie zwiększyła się także liczba uruchamianych procedur „Niebieskie Karty”. W świetle przedstawionych w poniższej tabeli danych należy zwrócić uwagę na fakt, iż wszystkie procedury zostały wszczęte przez funkcjonariuszy policji. Ponadto wszczęte procedury zostały zamknięte z powodu braku ich zasadności, co wskazuje, że w gminie Wyszogród problem przemocy występuje w marginalnym stopniu i jest trudny do zaobserwowania i podjęcia konkretnych działań w związku z tym.

Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych procedurą	6	14	14
liczba wszczętych procedur	6	10	11
w tym: przez policję	6	10	11
liczba osób objętych procedurą wszczętą w danym roku	12	29	23
liczba zakończonych procedur	4	7	11
w tym: z powodu braku zasadności podejmowanych działań	4	7	11

Źródło: Sprawozdanie MGOPS w Wyszogrodzie z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za 2017, 2018 i 2019 rok

Analizując charakterystykę osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że przemocy doświadczają przede wszystkim kobiety, a w 2018 roku miały miejsce zachowania przemocowe wobec 4 dzieci. W przypadku stosowania przemocy dominują mężczyźni, którzy w latach 2017-2018 zostali objęci procedurą. W przedmiotowym roku odnotowany został 1 przypadek, w którym agresywne zachowanie wykazywała kobieta wobec swojej mamy oraz siostry.

Tabela 18. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba osób doznających przemocy	6	19	12
w tym: dzieci	0	4	0
w tym: kobiety	6	10	11
w tym: mężczyźni	0	5	1
liczba osób stosujących przemoc	6	10	11
w tym: mężczyźni	6	10	10
w tym: kobiety	0	0	1

Źródło: Sprawozdanie MGOPS w Wyszogrodzie z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za 2017, 2018 i 2019 rok

Dla mieszkańców Gminy, podobnie jak całej Polski prowadzone jest telefoniczne pogotowie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”. Po pomocy w formie wsparcia psychologicznego oraz interwencji osoby dotknięte tym problemem mogą dzwonić codziennie, a szczegółowe informacje na ten temat są upowszechniane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie za pomocą stron internetowych Gminy oraz konsultacji.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny oprócz specjalistycznego poradnictwa dla osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz członków ich rodzin świadczy pomoc osobom zmagającym się z problemem przemocy. W 2019 roku ze wsparcia konsultanta skorzystała 1 osoba doznająca przemocy, której udzielono 3 porad.

Posterunek Policji w Wyszogrodzie odgrywa niebagatelną rolę w dbaniu o bezpieczeństwo rodzin na terenie Gminy i monitorowaniu środowisk lokalnych zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie oraz jest podmiotem uprawnionym do wszczynania procedur „Niebieskie Karty”. W okresie 2017-2019 roku wszystkie procedury zostały uruchomione z inicjatywy funkcjonariuszy Policji. W okresie od 1 stycznia do 16 października 2020 roku policjanci odbyli 7 interwencji domowych, w których stwierdzono występowanie przemocy i uruchomiono procedurę.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- występowanie problemu przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie,
- doświadczanie przez dzieci przemocy ze strony rówieśników w szkole,
- brak zaufania do opiekunów i nauczycieli w przypadku doznania przemocy lub innych problemów,
- uznawanie przemocy i kar fizycznych za odpowiednią metodę wychowawczą bez znaczną część społeczeństwa.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny,

oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniając na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;

- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 7

Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań w celu podniesienia świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.
2	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez stosowania przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych.
3	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
4	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
5	Podnoszenie kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego z zakresu diagnozowania problemu przemocy oraz pracy z osobami stosującymi i doświadczającymi przemocy.	Liczba działań podjętych na rzecz podniesienia kompetencji członków Zespołu Interdyscyplinarnego.
6	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
7	Prowadzenie działań edukacyjnych i warsztatów skierowanych do dzieci i młodzieży dotyczących przemocy/agresji, cyberprzemocy oraz komunikacji interpersonalnej i rozwiązywania konfliktów bez przemocy	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
9	Rozwijanie oferty zajęć edukacyjnych dla dzieci uczęszczających na świetlice szkolne i KŚ.	Liczba uczestników zajęć realizowanych na świetlicach.
10	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii.
11	Organizowanie festynów rodzinnych integracyjnych wzmacniających więzi rodzinne.	Liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze integracyjnym.

12	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy.
----	---	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, MGKRPAiU, UGiM, KŚ, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 8

Udzielanie wsparcia osobom stosującym przemoc w rodzinie oraz zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia na terenie Gminy.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie treningów psychospołecznych z zakresu rozwijania kompetencji społecznych i rozwiązywania problemów bez użycia przemocy.	Liczba osób objętych treningami psychospołecznymi.
2	Prowadzenie programów korekcyjnych, edukacyjnych i terapeutycznych wobec sprawców przemocy w rodzinie.	Liczba osób uczestniczących w programach, liczba prowadzonych programów.
3	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.
4	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
5	Współpraca z Posterunkiem Policji w zakresie prowadzenia interwencji domowych, monitorowania środowisk lokalnych zagrożonych wystąpieniem przemocy i innych działań.	Liczba działań podjętych we współpracy z Posterunkiem Policji.
6	Rozwinięcie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego poprzez zatrudnienie psychologa i udzielanie konsultacji i porad osobom stosującym przemoc w rodzinie w Punkcie.	Liczba porad i konsultacji udzielonych przez specjalistę ds. przemocy w rodzinie w Punkcie.
7	Utworzenie grupy wsparcia z elementami psychoedukacji dla osób z problemem przemocy.	Liczba osób stosujących przemocą, objętych grupową formą wsparcia.

8	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
---	--	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, MGKRPAiU, UGiM, PP, placówki oświatowe placówki ochrony zdrowia, PCPR, Sąd Rejonowy.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 9

Wsparcie osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz rozwijanie instytucjonalnych form ich ochrony i podniesienie kompetencji osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemów przemocowych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
2	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy, w postaci specjalistycznego poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, rodzinnego i socjalnego.	Liczba osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, rodzinnego i socjalnego.
3	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomoc finansowa, psychologiczna i prawna.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
4	Rozwinięcie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego poprzez zatrudnienie psychologa i udzielanie konsultacji i porad osobom doznającym przemocy w rodzinie w Punkcie.	Liczba porad i konsultacji udzielonych przez specjalistę ds. przemocy w rodzinie w Punkcie.
5	Utworzenie i prowadzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.	Liczba osób dotkniętych przemocą, objętych grupową formą wsparcia.

6	Inicjowanie działań w celu utworzenia mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia mieszkań chronionych w Gminie.
8	Prowadzenie zajęć edukacyjnych i korekcyjno-kompensacyjnych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy.	Liczba zajęć edukacyjnych i korekcyjno-kompensacyjnych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.
9	Zamieszczanie informacji z zakresu możliwych form wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie w Internecie oraz w miejscach publicznych.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
10	Utworzenie gminnego Telefonu Zaufania dla osób doświadczających przemocy.	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego w ramach Niebieskiego Pokoju.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, MGKRPAiU, UGiM, PP, PIK, MGBP, CK, KŚ, PCPR, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, budżet państwa.

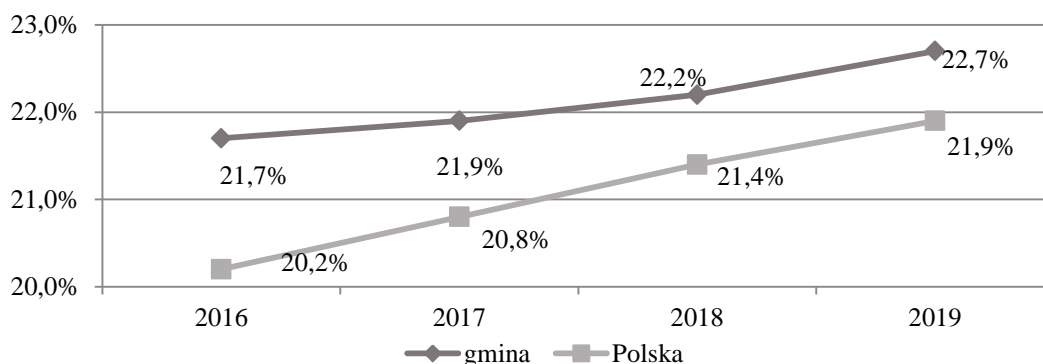
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w gminach, powiatach jak i województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz ich aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym Gminy. W 2019 roku osoby

w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,7% wszystkich mieszkańców gminy Wyszogród. Na przestrzeni lat 2016-2019 zauważalny jest stopniowy i systematyczny wzrost udziału tej grupy w ogólnej populacji Gminy, który w 2016 roku wyniósł 21,7% co oznacza wzrost w przedmiotowym roku o 1 pp. Przedstawione dane wskazują na konieczność kreowania polityki Gminy uwzględniającej potrzeby i oczekiwania starzejącego się społeczeństwa, które powinno zostać włączone w proces podejmowania strategicznych dla nich decyzji i działań.

Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyszogród i Polsce na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wśród ogólnej grupy seniorów dużą grupą mieszkańców gminy Wyszogród są tzn. sędziwi starcy, czyli osoby po 80 roku życia. W 2016 roku Gminę zamieszkiwało 297 takich osób, z czego 198 było kobietami. Grupa seniorów po 80 roku życia stanowiła wówczas 5,2% ogólnej liczby ludności. Z roku na rok obserwowany jest stały udział sędziwych starców w całej populacji Gminy, który w przedmiotowym roku wyniósł 5,3%. Warto zwrócić uwagę na znaczną różnicę liczby kobiet i mężczyzn w tej grupie wiekowej – w całym omawianym okresie liczba kobiet była dwukrotnie wyższa od liczby mężczyzn. Przedstawiona w poniższej tabeli tendencja świadczy o potrzebie budowania systemu wsparcia i pomocy dla osób starszych, które stanowią i będą stanowić znaczącą część społeczeństwa Gminy.

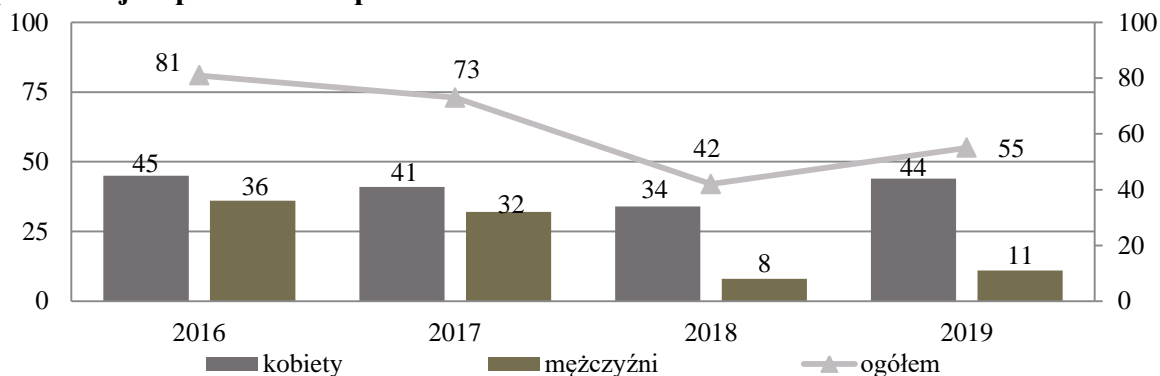
Tabela 19. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
liczba kobiet	198	198	195	200
liczba mężczyzn	99	91	97	96
ogółem	297	289	292	296

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 55. Na przestrzeni ostatnich lat liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnych, którym udzielono wsparcia wahała się. Najmniejszą wartość przyjęła w 2018 roku – 42 osoby, a największą w 2016 -81 osób. W omawianym okresie liczba korzystających z pomocy MGOPS w Wyszogrodzie kobiet zawsze przewyższała liczbę mężczyzn, a ich udział w 2019 roku wyniósł 80%.

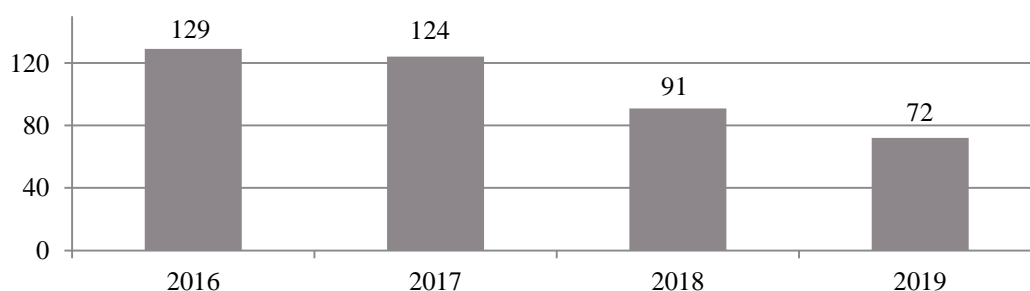
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

W 2019 roku udzielone zostały 72 świadczenia mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat, na łączną kwotę 13 656,00 zł. W latach 2016-2019 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osób po 75 roku życia stale się zmniejszała, a spadek w roku przedmiotowym ukształtował się na poziomie 44%.

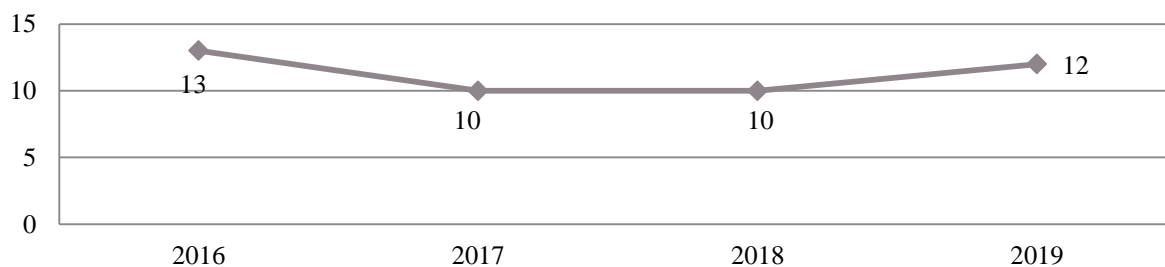
Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również szereg usług opiekuńczych. W 2019 roku skorzystało z nich 12 osób, czyli o 1 osobę mniej niż w 2016 roku, natomiast w latach 2017-2018 z tego rodzaju wsparcia skorzystało o 10 osób. Koszt realizacji tego zadania wyniósł w przedmiotowym roku 119 631,00 zł.

Wykres 34. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego, o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²⁰.

Na terenie gminy Wyszogród prowadzony jest Dom Pomocy Społecznej im. Jacka Kuronia, który jest jednostką organizacyjną powiatu płockiego. Placówka skierowana jest do 34 osób przewlekle somatycznie chorych i przebywają w niej w szczególności osoby starsze, których stan zdrowia wymaga codziennej, specjalistycznej opieki. Ponadto, powiat prowadzi DPS dla osób w podeszłym wieku w Koszelewie, w którym przebywa 100 pensjonariuszy. Gmina ponosi odpłatność za pobyt 10 mieszkańców w całodobowych placówkach opieki w kwocie 281 498,00 zł, którym nie jest w stanie zapewnić specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. W perspektywie ostatnich 4 lat liczba osób umieszczonych w DPS ulegała nieznacznym wahaniom.

Tabela 20. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
liczba osób	8	10	9	10
kwota świadczeń (zł)	275 304,00	285 396,00	286 907,00	281 498,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

²⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876).

Organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące swoją działalność na terenie gminy Wyszogród w ramach uczestnictwa powiatu płockiego oraz Funduszu Lokalnego Ziemi Płockiej – Młodzi Razem w Programie „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności są inicjatorami i realizatorami licznych przedsięwzięć o charakterze społecznym, które wspierają aktywność i integrację międzypokoleniową mieszkańców Gminy. W 2019 roku jednym z podmiotów, który przystąpił do realizacji projektu „Rozśpiewani Seniorzy” był Zespół Wokalno-Instrumentalny Seniorów „Promyk” działający przy Centrum Kultury „Wisła”. Członkowie Zespołu uczestniczyli w licznych próbach i warsztatach artystycznych oraz prezentowali swój warsztat na koncertach i imprezach kulturalno-rozrywkowych.

Uniwersytety Trzeciego Wieku, czyli uczelnie dla osób starszych powstały na gruncie idei *lifelong learning*, czyli uczenia się przez całe życie. Głównym celem powstawania UTW przy uczelniach wyższych i w Gminach jest ogólne kształcenie seniorów, a tematyka oferowanych zajęć jest różnorodna i zależy od specyfiki podmiotu prowadzącego oraz lokalnych potrzeb. W ramach wykładów, lektoratów językowych, warsztatów, a także wycieczek, seniorom umożliwia się wieloaspektowy rozwój w szybko zmieniającym się otoczeniu. W gminie Wyszogród funkcjonuje filia Płockiego Powiatowego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, nad którym patronat naukowy sprawuje Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku. UTW umożliwiła uczestnikom zajęć zdobycie nowych, praktycznych umiejętności, które mają za zadanie ułatwić im codzienne funkcjonowanie w społeczności, a także wspierać integrację seniorów. W ramach prowadzonych zajęć, słuchacze mają możliwość uczestniczenia w różnorodnych aktywnościach i warsztatach, m.in. z zakresu informatyki, języka angielskiego, tańca i ruchu, historii regionalnej, a także oświaty prozdrowotnej, czy też szeroko rozumianej kultury.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki udział osób starszych w lokalnej społeczności i związana z tym konieczność dostosowania infrastruktury oraz usług do ich potrzeb,
- konieczność organizowania usług opiekuńczych i umieszczania mieszkańców Gminy w placówkach całodobowej opieki,
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- brak placówek wsparcia dziennego i miejsc służących integracji seniorów na obszarze Gminy.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współudziale z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług;
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej;
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 11

Zwiększenie dostępności do placówek i usług wspierających integrację i aktywizację społeczną osób starszych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych o charakterze integrującym dla osób starszych (zawody, spektakle, festyny).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
2	Włączenie Gminy do programu „Gmina Przyjazna Seniorom” Stowarzyszenia Manko, poprzez przystąpienie do Ogólnopolskiej Karty Seniora oraz popularyzację jej wśród osób starszych i lokalnych przedsiębiorców.	Liczba mieszkańców Gminy posiadających Kartę, liczba podmiotów oferujących zniżki w ramach OKS.

3	Upowszechnianie informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach i miejscach dla osób starszych, zniżkach w ramach Karty Seniora) poprzez prowadzenie publikacji na stronach www Gminy, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
4	Rozwijanie działalności jednostek organizacyjnych Gminy w zakresie realizowania zajęć edukacyjnych, integracyjnych oraz rozwijających kompetencje i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe, szkolenia).	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach edukacyjnych.
5	Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba działań podjętych w celu promowania zdrowego i aktywnego stylu życia.
6	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej i integracja międzypokoleniowa poprzez organizowane zajęcia edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba dzieci i młodzieży oraz osób starszych biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
7	Organizowanie wolontariatu szkolnego na rzecz osób starszych.	Liczba osób starszych objętych działaniami wolontariackimi, liczba uczniów włączonych w wolontariat.
8	Rozwijanie współpracy podmiotów realizujących lokalną politykę senioralną oraz organizacji pozarządowych.	Liczba działań podjętych we współpracy z podmiotami publicznymi i społecznymi na rzecz osób starszych.
9	Utworzenie Klubu Seniora oraz Dziennego Domu Pobytu przy Centrum Kultury „Wisła”.	Liczba uczestników zajęć liczba uczestników zajęć w DDS oraz liczba członków Klubu.
10	Popularyzowanie wśród seniorów działalności Centrum Aktywności Seniora w Płocku oraz organizowanie wspólnych działań i wydarzeń.	Liczba mieszkańców Gminy uczęszczających na zajęcia w CAS, liczba wspólnych inicjatyw.
11	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UGiM, NGO.	Placówki oświatowe, UTW, MGBP, prywatne firmy.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 12

Rozwijanie usług umożliwiających aktywne i samodzielne życie seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
3	Umieszczanie osób starszych wymagających specjalistycznej, całodobowej opieki w DPS i ponoszenie odpłatności z tego tytułu.	Liczba osób umieszczonych w DPS.
4	Utworzenie mieszkań chronionych dostosowanych do potrzeb osób starszych.	Liczba utworzonych mieszkań chronionych.
6	Utworzenie Gminnej Rady Seniorów, do której zadań należeć będzie kreowanie i realizowanie polityki senioralnej, opiniowanie nowych inicjatyw oraz zgłaszanie uwag i rekomendacji do decyzji bezpośrednio wpływających na warunki życia osób starszych w Gminie.	Liczba członków Gminnej Rady Seniorów, liczba inicjatyw/działań podjętych przez Radę.
7	Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.
8	Prowadzenie zajęć z zakresu bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba przeprowadzonych dla seniorów zajęć.
9	Organizowanie i uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach poszerzających wiedzę pracowników instytucji publicznych z zakresu świadczenia usług osobom w starszym wieku i nowych form ich aktywizacji społecznej.	Liczba pracowników instytucji publicznych biorących udział w szkoleniach i konferencjach.
10	Organizowanie domowych zajęć sprawnościowych, w tym małej motoryki, w celu zachowania przez osoby starsze sprawności i niezależności.	Liczba osób korzystających z zajęć.
11	Utworzenie gminnego rejestru „Miejsc Przyjaznych Seniorom”, czyli placówek, sklepów, instytucji itp., których infrastruktura dostosowana jest do potrzeb osób starszych oraz popularyzacja ich.	Liczba miejsc spełniających wymagania Miejsca Przyjaznego Seniorom.

Wdrażanie

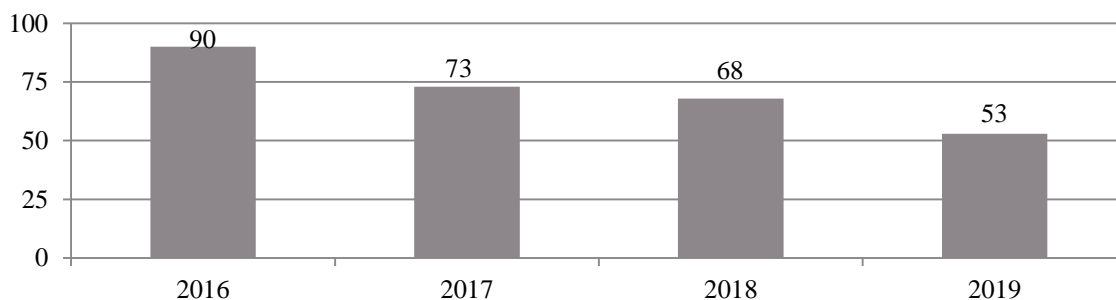
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	UGiM, NGO, PP, MGBP, placówki oświaty, UTW, lokalne media, podmioty prywatne.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 53. Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć znaczący spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. Niemniej, **bezrobocie od lat zajmuje drugie miejsce jako powód udzielenia pomocy i wsparcia** pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Skalę problemu obrazuje również fakt, że co szósta rodzina, która otrzymała pomoc z MGOPS dotknięta była problemem bezrobocia.

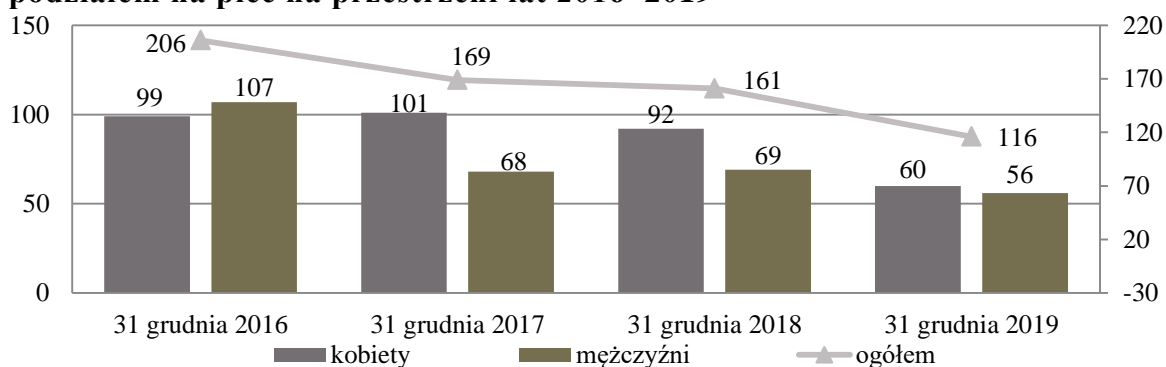
Wykres 35. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 rok

Na koniec 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Płocku zarejestrowanych było łącznie 116 mieszkańców gminy Wyszogród. Na poniższym wykresie można zaobserwować stały spadek osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 4 lat. W stosunku do roku poprzedniego wyniósł on 28%, natomiast w porównaniu do roku 2016 było to aż 44% mniej. Istotną obserwacją struktury zatrudnienia mieszkańców gminy Wyszogród jest wyższy udział kobiet wśród zarejestrowanych w PUP – największa różnica miała miejsce w 2017 roku i wyniosła 33 osoby. Analizując kwestię osób pozostających bez pracy względem płci można zauważyć, że w porównaniu w roku 2017 liczba bezrobotnych mężczyzn uległa znacznemu zmniejszeniu i była niższa od liczby kobiet. W 2019 bez zatrudnienia pozostawało 60 kobiet oraz 56 mężczyzn.

Wykres 36. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2016–2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku pracujące na 1000 mieszkańców w gminie Wyszogród były 102 osoby²¹. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 566, a na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest stały spadek ich liczby, w stosunku do 2016 zmniejszyła się o 6%. W analizowanym okresie

²¹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

bardziej aktywne były kobiety, które w 2016 roku stanowiły 72% wszystkich pracujących, natomiast w 2017 i 2018 roku 73%. W 2019 roku odsetek pracujących kobiet zwiększył się - kobiety stanowiły 75% wszystkich pracujących, natomiast mężczyźni zaledwie 25%.

Tabela 21. Osoby pracujące w Gminie w latach 2016-2019 z podziałem na płeć

pracujący	2016	2017	2018	2019
mężczyźni	169	155	156	141
kobiety	433	422	413	425
ogółem	602	577	569	566
na 1000 ludności	106	102	101	102

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2016 roku odnotowany został spadek wśród wszystkich grup wiekowych. Udział poszczególnych grup w ogóle osób pozostających bez pracy na przestrzeni ostatnich lat zmienił się – w grupie osób do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku zmniejszył się, natomiast osoby pomiędzy 25 a 50 rokiem życia stanowiły w 2019 roku większą część osób bezrobotnych niż w roku 2016. Jak wynika z analizowanych danych, najwięcej osób bezrobotnych to osoby będące do 50 roku życia. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2016-2019 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia 2019 roku)

kategoria wiekowa	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
ogółem	206	100	169	100	161	100	116	100
do 25 roku życia	32	16	27	16	26	16	12	10
do 30 roku życia	59	29	52	31	49	30	34	29
do 50 roku życia	47	23	41	24	47	29	38	33
powyżej 50 roku życia	68	33	49	29	39	24	32	28

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy to takie, które ze względu na określone uwarunkowania mają znaczne trudności z wkroczeniem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Natomiast osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako długotrwale bezrobotne. Jest to zjawisko

niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. W 2019 roku wśród 116 osób bezrobotnych 107 znajdowało się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (92%). Głównym powodem takiej sytuacji było długotrwałe bezrobocie osób zarejestrowanych w PUP. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest wzrost udziału takich osób w ogóle osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

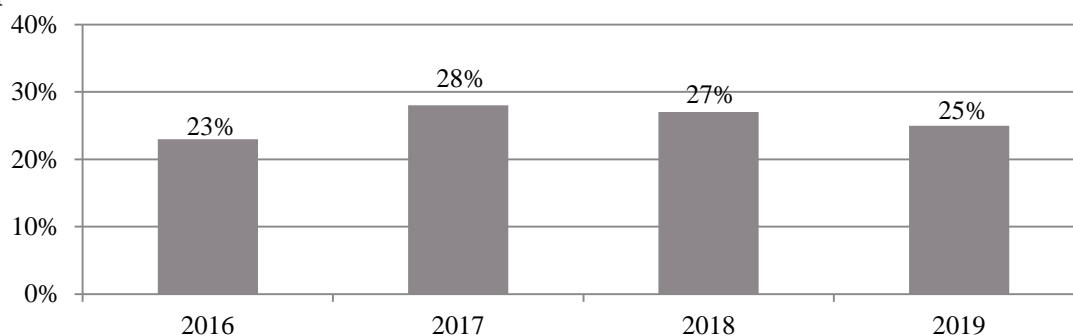
Tabela 23. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
ogółem	206	169	161	116
kobiety	99	101	92	60
w szczególnej sytuacji	181	151	140	107
długotrwałe bezrobotni	113	89	89	80

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Płocku

Wśród beneficjentów pomocy społecznej zauważalny jest wysoki wskaźnik bezrobocia. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Od roku 2016 do roku 2018 obserwowany był wzrost tego wskaźnika o 4 pp. i osiągnął poziom 27%. W 2019 roku nastąpił nieznaczny spadek do 25%, co oznacza, że co czwarty członek rodziny korzystającej z pomocy MGOPS zmaga się z negatywnymi konsekwencjami bezrobocia.

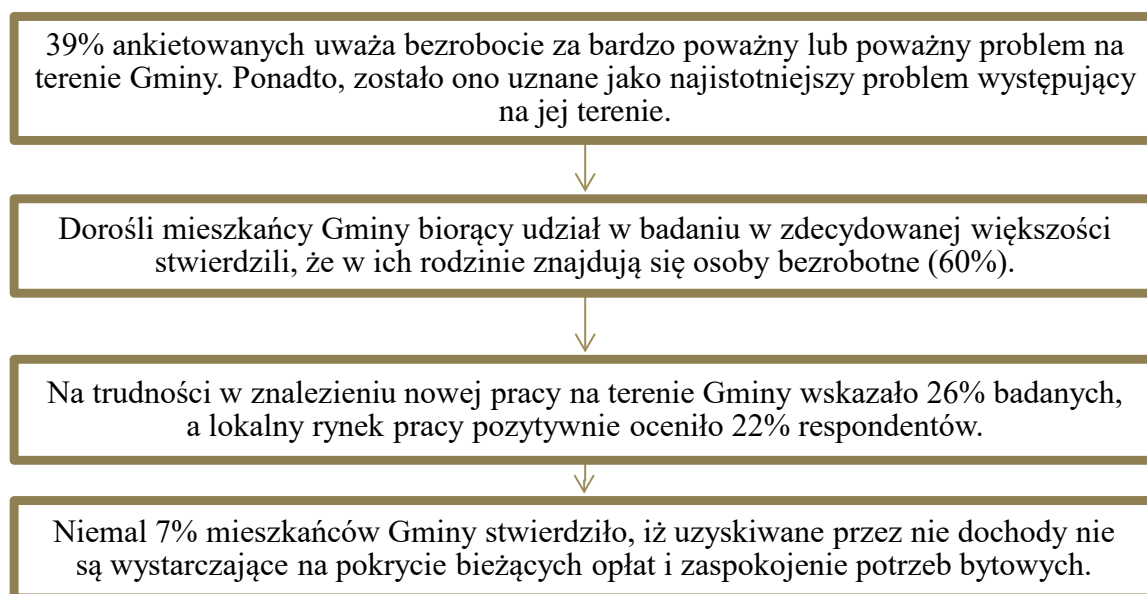
Wykres 37. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Instrumentem do przezwyciężania trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy. Z danych źródłowych wynika, że w okresie ostatnich 4 lat żaden z mieszkańców nie został objęty taką formą wsparcia.

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- problem bezrobocia jest jednym z najpowszechniejszych powodów korzystania przez mieszkańców Gminy z pomocy i wsparcia,
- wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych oraz kobiet pozostających bez zatrudnienia na przestrzeni lat,
- trudności w znalezieniu zatrudnienia na terenie Gminy,
- brak działań aktywizujących osoby bezrobotne przez MGOPS.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 13

Mobilizowanie osób biernych zawodowo do podjęcia zatrudnienia oraz wsparcie potencjału i przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
2	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
3	Podjęcie pracy z rodziną w ramach działań przewidzianych w kontraktach socjalnych.	Liczba osób, z którymi zawarte zostały kontrakty socjalne
4	Podnoszenie statusu zawodowego mieszkańców poprzez organizowanie warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, gminne pośrednictwo pracy oraz doradztwo zawodowe.	Liczba osób objętych szkoleniami i doradztwem.
5	Prowadzenie doradztwa zawodowego dla uczniów ze szkół na terenie Gminy.	Liczba uczniów objętych doradztwem zawodowym.
6	Utworzenie gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości w strukturach UGiM.	Liczba osób korzystających z konsultacji inkubatora, liczba utworzonych w ramach inkubatora przedsiębiorstw.
7	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat (żłobki/kluby dziecięce).
8	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
9	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
10	Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami w zakresie organizowania staży zawodowych, szczególnie dla osób bez doświadczenia.	Liczba umów o zorganizowanie stażu, liczba miejsc stażu.
11	Podjęcie działań w celu utworzenia na terenie Gminy Zakładu Aktywności Zawodowej w celu włączenia osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy.	Liczba działań podjętych w celu utworzenie ZAZ na terenie Gminy.
12	Popularyzacja przedsiębiorczości i ekonomii społecznej wśród mieszkańców Gminy.	Liczba działań podjętych w celu popularyzacji przedsiębiorczości.

Wdrażanie

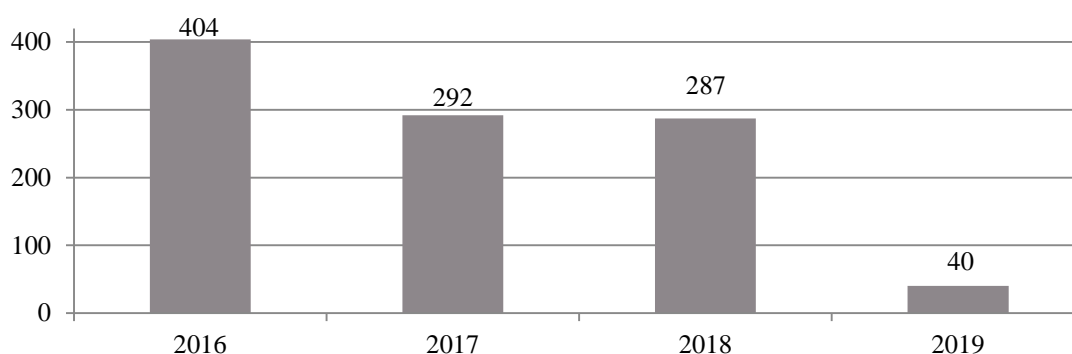
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, PUP, UGiM.	NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2016-2019 znacznemu zmniejszeniu. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 404 rodziny, w 2017 roku – 292, w 2018 – 287, natomiast w 2019 roku liczba ta wyniosła zaledwie 40. Mimo, że liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia w 2019 roku osiągnęła najniższy poziom w stosunku do lat ubiegłych, problem ubóstwa był czwartym najpowszechniejszym wśród beneficjentów MGOPS powodem udzielenia pomocy.

Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 58 osób, tj. o 21% więcej niż w 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 41 - co oznacza spadek o 26% w stosunku do roku 2016. Zasiłki celowe pobierało natomiast 140 osób, czyli o 31 mieszkańców Gminy więcej niż w 2017 roku,

a jednocześnie o 13 osób mniej niż w 2016 roku. W niemal wszystkich omawianych formach wsparcia, tj. pomijając zasiłki stałe, nastąpił spadek na przestrzeni ostatnich 4 lat.

Tabela 24. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

rodzaj zasiłku	2016		2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	48	256 814	52	269 059	54	313 067	58	317 902
zasiłek okresowy	55	92 873	57	846 332	52	87 559	41	97 974
zasiłek celowy	153	89 345	109	78 686	139	118 110	140	124 950

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

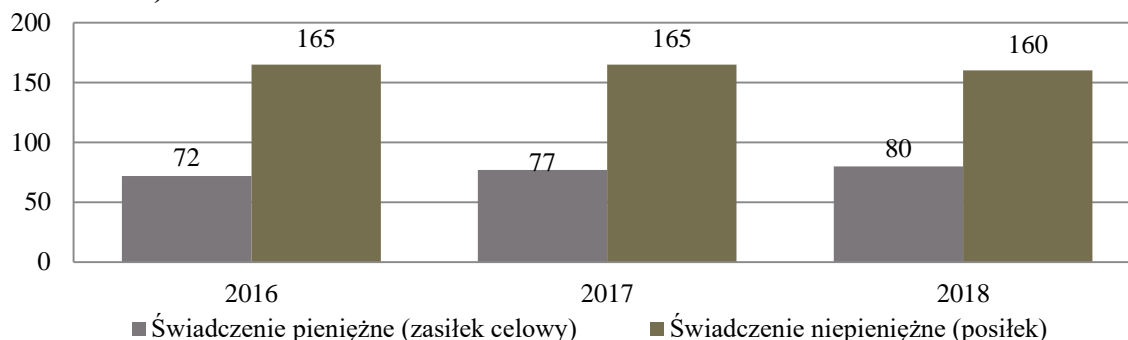
Mieszkańcy gminy Wyszogród do 2018 roku korzystali również z programu finansowego w zakresie dożywiania - „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²².

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 80 mieszkańców to osoby, którym przyznano je w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 160 osób. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku nieznacznie zmalała o 3%, natomiast w przypadku pieniężnej – zwiększyła się o 11%.

²² www.gov.pl/web/rodzina

Wykres 39. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

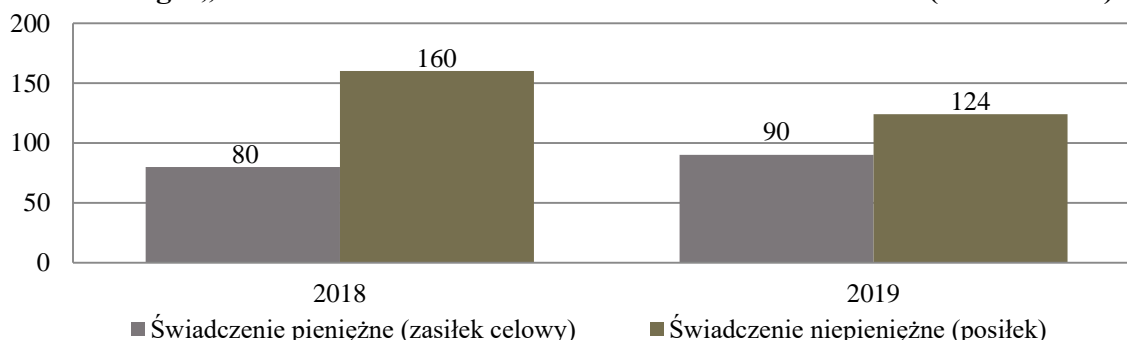

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku zasiłek celowy w ramach programu został przyznany 90 osobom, natomiast wsparciem w formie posiłku objęto 124 osoby.

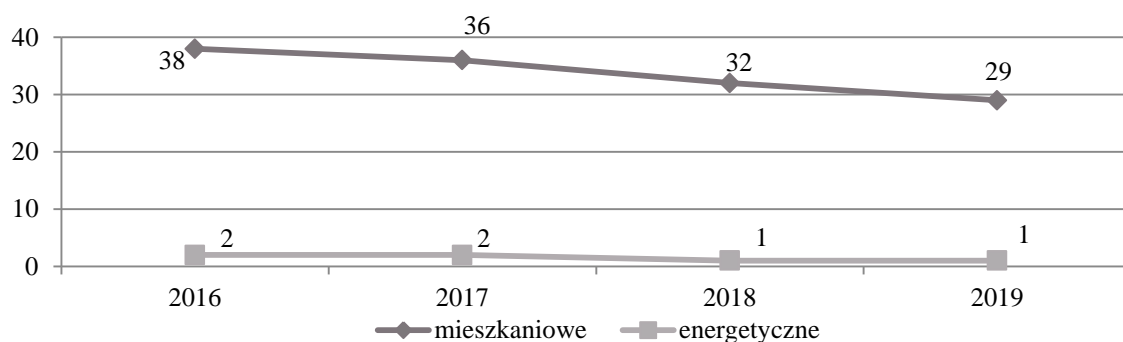
We wszystkich omawianych latach głównymi beneficjentami wsparcia w ramach programów dożywiania były dzieci. W przedmiotowym roku stanowiły one 98% wszystkich beneficjentów.

Wykres 40. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich 4 lat liczba gospodarstw domowych, które otrzymały świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznych zmniejszyła się. W 2019 roku dodatki mieszkaniowe zostały przyznane 29 gospodarstwom, co oznacza spadek o 24%, natomiast w przypadku dodatków energetycznych ich liczba zmniejszyła się o 1.

Wykres 41. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Wyszogród na niższym poziomie, niż ma to miejsce w powiecie oraz w województwie. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. Dane za rok 2019 zamieszczone na poniższej grafice wskazują, że sytuacja ekonomiczna w Gminie jest mniej korzystna niż w regionie, a wskaźnik wynosi -0,27.

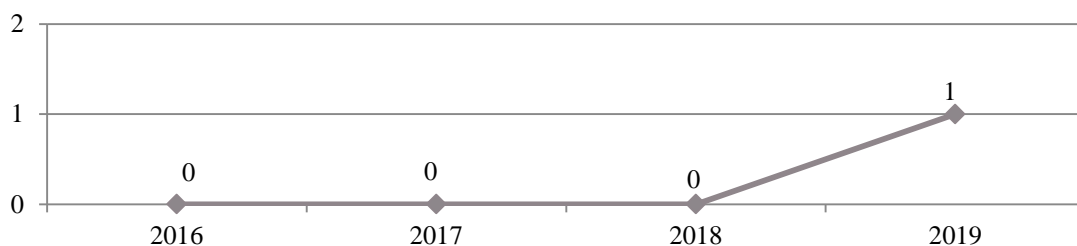
Rysunek 6. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Wyszogród, powiecie plockim oraz województwie mazowieckim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności - jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W ostatnich latach żaden z mieszkańców Gminy nie zmagał się z tym problemem, jednakże, w 2019 roku 1 osoba została objęta wsparciem i pomocą Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z tego powodu. Z uwagi na sytuację życiową mieszkańca Gminy, Ośrodek skierował go na placówki świadczące tymczasowe schronienie.

Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

- 5% dorosłych mieszkańców gminy Wyszogród uznaje ubóstwo za bardzo poważny problem na terenie Gminy, a 21% za poważny.
- Zdaniem 7% mieszkańców Gminy, uzyskiwane przez nich dochody są niewystarczające, aby zaspokoić podstawowe potrzeby.
- Znaczący odsetek ankietowanych mieszkańców stwierdził, że osiągnęte przez nich dochody są wystarczająco wysokie, aby pozwolić sobie na zakup wszystkich niezbędnych produktów, a dodatkowo oszczędzić część wynagrodzenia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych,
- przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności oraz dziedziczenia ubóstwa,
- konieczność wsparcia dzieci w postaci dożywiania,
- obecność zjawiska bezdomności wśród mieszkańców Gminy.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 14

Włączenie osób zagrożonych stygmatyzacją i wykluczeniem społecznym w życie lokalnej społeczności i zaangażowanie ich do pełnienia ról społecznych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
2	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem.
3	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości

4	Inicjowanie działań w zakresie wsparcia osób ubogich we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
5	Utworzenie świetlic środowiskowych i wiejskich oraz objęcie ich działalnością dzieci, w szczególności z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, przemocy, uzależnienia itp.	Liczba utworzonych świetlic, liczba zajęć na rzecz dzieci z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, liczba dzieci uczęszczających na zajęcia.
6	Wdrażanie krajowych i lokalnych programów społecznych zmniejszających nierówności społeczne ze względów ekonomicznych.	Liczba wdrożonych projektów, liczba osób objętych wsparciem.
7	Inicjowanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę międzyinstytucjonalną w celu włączania społecznego i walki z ubóstwem.
8	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
9	Rozwijanie oferty kulturalno-rekreacyjno-sportowej i organizowanie nieodpłatnych wydarzeń dla lokalnej społeczności.	Liczba zorganizowanych bezpłatnych wydarzeń, liczba uczestników.
10	Inicjowanie działań w celu utworzenia spółdzielni socjalnej na terenie Gminy.	Liczba podjętych działań.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	UGiM, NGO, PUP, MGBP, CK, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 15

Wspieranie osób zagrożonych stygmatyzacją i wykluczeniem społecznym, poprzez pomoc materialną i pracę z osobami dotkniętymi tym problemem.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.

2	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.
3	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej (posiłków).	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
4	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych i wyprawek.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
5	Udzielanie osobom dotkniętym ubóstwem bezpłatnego poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego.	Liczba porad udzielonych osobom dotkniętym ubóstwem, liczba osób korzystających z poradnictwa.
6	Udzielenie dzieciom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa wsparcia w postaci bezpłatnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, w celu umożliwienia im aktywnego udziału w życiu społecznym.	Liczba dzieci, którym umożliwiono bezpłatny udział w zajęciach.
7	Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych kolonii i ich uczestników.
8	Pomoc administracyjna osobom korzystającym ze wsparcia MGOPS, w postaci załatwiania spraw urzędowych, kompletowaniu dokumentów dot. niepełnosprawności i alimentów itp.	Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS w działaniach administracyjnych.
9	Utworzenie gminnej jadłodajni dla osób dotkniętych ubóstwem oraz prowadzenie pomocy żywnościowej w ramach POPŻ we współpracy z NGO.	Liczba osób korzystających z jadłodajni, liczba osób zakwalifikowanych do wsparcia w ramach POPŻ.
10	Pokrywanie kosztów zakupu leków osób ubogich, w tym starszych.	Liczba osób objętych wsparciem w formie pokrycia kosztów leków.
11	Udzielanie szerokiego wsparcia osobom ubogim, samodzielnie wychowującym dziecko (poradnictwo zawodowe, konsultacje prawne, zapewnienie opieki).	Liczba osób samotnie wychowujących dziecko objętych wsparciem.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UGiM, MGBP, CK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 16

Wsparcie osób dotkniętych bezdomnością i ubóstwem w przezwyciężeniu kryzysu życiowego oraz przeciwdziałanie narastaniu skali tego problemu.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Kierowanie osób bezdomnych do ośrodków wsparcia i noclegowni.	Liczba osób skierowanych do miejsca pobytu dla osób bezdomnych.
2	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
3	Realizowanie Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności.	Liczba osób objętych IPWB.
4	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności - przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
5	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, który została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
6	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
8	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.
9	Udzielanie wsparcia w postaci dożywiania osobom bezdomnym.	Liczba osób korzystających ze wsparcia.
10	Utworzenie ogrzewalni gminnej na terenie Wyszogrodu.	Liczba osób korzystających z ogrzewalni.
11	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.

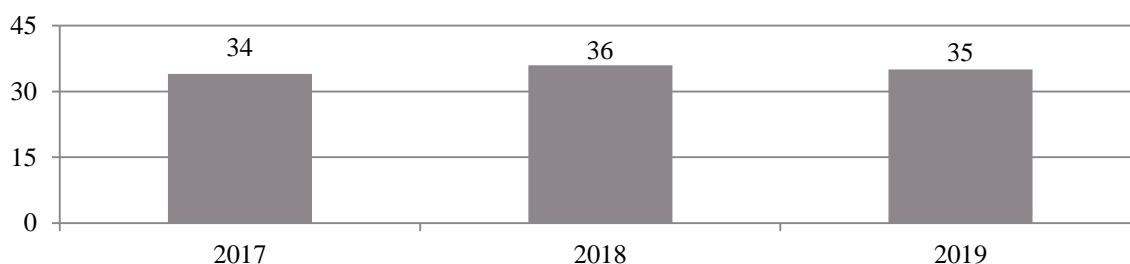
Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS.	NGO, UGiM, NGO, PP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

W 2019 roku funkcjonariusze Posterunku Policji w Wyszogrodzie prowadzili szereg działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w Gminie. Jak wskazują pozyskane dane, w przedmiotowym roku policjanci zatrzymali 35 osób będących w stanie upojenia alkoholowego w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. W latach poprzednich odnotowano podobną liczbę zatrzymanych, nietrzeźwych mieszkańców – w 2018 roku było ich 36, a rok wcześniej 34.

Wykres 43. Liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie Gminy w okresie 01.01.2020-07.10.2020 przeprowadzono 7 interwencji domowych, w trakcie których stwierdzono stosowanie przemocy w rodzinie i wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, 29 interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz 2 w związku ze sprzedażą narkotyków i dopalaczy. W stosunku do 4 nietrzeźwych kierowców podjęto czynności karne, tj. zatrzymano ich prawa jazdy i przeprowadzono postępowanie karne. Ponadto, przez funkcjonariuszy przeprowadzonych zostało łącznie 65 postępowań przygotowawczych.

W omawianym okresie w Gminie doszło do licznych przestępstw oraz wykroczeń, a najczęściej odnotowywane były te, na tle alimentacyjnych – 16 oraz kradzieże mienia – 11. Często odnotowywanym przestępstwem była także kradzież z włamaniem – 6, znęcanie się nad rodziną, co zostało stwierdzone w 5 rodzinach, a także wypadki na drodze i groźby karalne, które odnotowano 4 razy. Jak wynika z danych uzyskanych z Posterunku Policji w Wyszogrodzie, na terenie miasta i gminy Wyszogród miało miejsce uszkodzenie cudzego mienia oraz handel środkami odurzającymi. Przestępstwami, które zdarzały się stosunkowo rzadko było kierowanie pojazdem pomimo sądowego zakazu, uszkodzenie ciała, nieumyślne spowodowanie śmierci, a także wykroczenia o charakterze alkoholowym – nakłanianie małoletniego do spożycia alkoholu i podanie osobie nieletniej napoju wysokoprocentowego

w punkcie sprzedaży. Szczegółowe dane w tym zakresie zamieszczone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 25. Odnotowane przestępstwa na terenie gminy Wyszogród w okresie 01.01.2020-16.10.2020 roku

Lp.	wyszczególnienie	liczba
1	przestępstwa alimentacyjne	16
2	kradzież mienia	11
3	kradzież z włamaniem	6
4	znęcanie się nad rodziną	5
5	wypadki na drodze	4
6	groźby karalne	4
7	uszkodzenie mienia	2
8	sprzedaż środków odurzających	2
9	kierowanie pojazdem mimo orzeczonego zakazu	1
10	uszkodzenie ciała	1
11	nakłanianie małoletniego do spożywania alkoholu	1
12	nieumyślne spowodowanie śmierci	1
13	podawanie alkoholu małoletniemu	1

Źródło: Informacja Posterunku Policji w Wyszogrodzie dotycząca odnotowanych zdarzeń na terenie Gminy w okresie 01.01.2020-16.10.2020 roku

W przedmiotowym roku policjanci podjęli różnego rodzaju formy przeciwdziałania nietrzeźwości wśród kierowców oraz uczestniczyli w zajęciach profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej – prowadzili pogadanki na temat bezpieczeństwa, w tym na drodze i obowiązku noszenia odblasków oraz uczestniczyli w spotkaniach z seniorami na temat ich praw i bezpieczeństwa.

Funkcjonariusze Posterunku Policji realizują również programy i działania prewencyjne, do których należą „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczny Senior”, a także zabezpieczanie imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych oraz edukację i prewencję zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- obecność nietrzeźwych kierowców oraz związane z tym niebezpieczeństwo na drogach,
- konieczność prowadzenia interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie,
- zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców ze strony osób nietrzeźwych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 17

Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz w miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy, w szczególności przy obiektach sportowo-rekreacyjnych, siłowniach i placach zabaw.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
2	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności włamań i kradzieży.
3	Zwiększenie liczby funkcjonariuszy pracujących w terenie <i>incognito</i> .	Liczba interwencji podjętych przez funkcjonariuszy.

4	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
5	Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.
6	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
7	Działalność edukacyjna w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Liczba zajęć edukacyjnych przeprowadzonych w szkołach.
8	Kierowanie osób nietrzeźwych do pomieszczeń policyjnych oraz izb wytrzeźwień w celu wytrzeźwienia.	Liczba osób skierowanych do pomieszczeń policyjnych/izb wytrzeźwień.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UGiM, PP.	NGO, placówki oświatowe, MGBP, CK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

REWITALIZACJA SPOŁECZNA

Gmina Wyszogród realizuje *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Wyszogród na lata 2018-2023*, który stanowi podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”

- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. 2020 r. Poz. 1086).

Obszar rewitalizacji to taki, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Głównym celem rewitalizacji Gminy jest: „*włączenie społeczne i zwiększenie aktywności mieszkańców Gminy oraz zmodernizowanie przestrzeni publicznej*”. Kierunki działań przewidziane do realizacji w ramach celów głównych to:

1. aktywizacja zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji;
2. integracja międzypokoleniowa mieszkańców;
3. rozwój oferty edukacyjnej dla mieszkańców;
4. nadanie nowych funkcjonalności budynkom;
5. rozwój infrastruktury społecznej;
6. poprawa stanu i estetyki budynków na obszarze rewitalizacji²³.

W procesie tworzenia programu rewitalizacji gminy Wyszogród jej teren wiejski został podzielony na 17 miejscowości, a miejski na 7 obrębów, co miało na celu szczegółową analizę poszczególnych obszarów i zidentyfikowanie przestrzeni, na których występuje najwięcej trudności lub na których pewne zjawiska są bardziej nasilone niż w pozostałych obszarach. Warunkiem włączenia miejscowości lub obrębu do obszaru zdegradowanego jest przede wszystkim występowanie kumulacji negatywnych zjawisk we wszystkich sferach. Dokładna analiza wskaźników osiągniętych przez poszczególne sołectwa i obszary pozwoliła

²³ *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Wyszogród na lata 2018-2023.*

wyłączyć 3 miejscowości i 2 obręby miasta, których sytuacja jest najmniej korzystna. Obszarami zdegradowanymi, poddanymi działaniom rewitalizacyjnym w Programie jest:

- Grodkowo,
- Rostkowice,
- Słomin,
- Obszar 2 i 7 (zgodnie z podziałem na okręgi wyborcze z 2014 roku).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy Lokalnego Programu Rewitalizacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak odpowiedniej infrastruktury i oferty kulturalno-rekreacyjnej i zdrowotnej dla osób starszych w świetle zmian demograficznych,
- zmiany w strukturze zatrudnienia i narastający problem bezrobocia spowodowany upadkiem lub restrukturyzacją zakładów przemysłowych w regionie.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 18

Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększenie rozwoju gospodarczego, a także wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy oraz wzmocnienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.

L.P.	Przedsięwzięcia	Cel działania
1	Przekształcenie budynku przy Posterunku Policji w Wyszogrodzie na 6 mieszkań socjalnych.	Zagospodarowanie niewykorzystywanego budynku pozwoli na poprawę stanu przestrzeni i zapobiegnie jego dalszemu niszczeniu. Jednocześnie obiekt zyska nowe funkcje, wpływając na poprawę losu ubogich, często wielodzietnych rodzin, które są uzależnione od pomocy społecznej.
2	Z nami w przyszłość	Projekt skierowany będzie do osób mieszkających na obszarze rewitalizacji. Na całym obszarze stwierdzono bowiem problem bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego oraz wśród osób po 50 r.ż. Celem jest znalezienie zatrudnienia przez 20 osób (wyrejestrowanie się z PUP) i wzrost liczby osób aktywnych zawodowo.
3	Sprytny Senior	Projekt zakłada realizację szkoleń skierowanych do seniorów z zakresu prawa spadkowego, praw konsumenta, prawa medycznego, bezpieczeństwa oraz wiedzy o samorządzie terytorialnym, w tym partycypacji społecznej.
4	Szkoła trampoliną do przyszłości	Projekt zakłada wsparcie uczniów w nauce języków obcych, w obszarze nauk matematyczno-przyrodniczych i TIK oraz pracy zespołowej, realizację programów pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych, wsparcie w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem, doradztwo i opiekę psychologiczno-pedagogiczną oraz szkolenia, doradztwo oraz inne formy podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lubliniec na lata 2015-2023. Aktualizacja.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

wewnętrzne czynniki pozytywne
to przede wszystkim to,
co wyróżnia na tle innych.
Są to te dziedziny działalności,
które tworzą potencjał
i pozytywny wizerunek instytucji.

SW

SŁABE STRONY

wewnętrzne czynniki negatywne
to te aspekty funkcjonowania,
które ograniczają sprawność
i mogą blokować rozwój
instytucji.

SZANSE

zewnętrzne czynniki pozytywne
to wszystkie wydarzenia
i procesy w otoczeniu, które tworzą
sprzyjające dla instytucji sytuacje.
Są to takie kierunki działalności, które
mogą przynieść w przyszłości
pozytywne, rozwojowe społecznie
efekty.

OT

ZAGROŻENIA

zewnętrzne czynniki negatywne
to zbiór możliwych sytuacji i procesów,
które mogą tworzyć niekorzystne dla
instytucji warunki rozwoju w jego
otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane
jako bariery, utrudnienia i możliwe
niebezpieczeństwa dla zakładanych
procesów.

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjne położenie Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym.
2. Zabytkowa infrastruktura komunikacyjna (most drewniany).
3. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności utrzymujący się na stałym poziomie.
4. Struktura demograficzna Gminy wykazuje korzystniejszą sytuację mieszkańców niż demografia powiatu.
5. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
6. Dochody Gminy przewyższające jej wydatki w 2019 roku.
7. Adekwatna do potrzeb infrastruktura placówek oświaty i prowadzenie licznych zajęć rozwijających dla uczniów szkół podstawowych.
8. Funkcjonowanie mieszkań socjalnych na terenie Gminy.
9. Rozwinięta i dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych oferta Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej.
10. Funkcjonowanie Muzeum Wisły Środkowej i Ziemi Wyszogrodzkiej.
11. Działalność klubów sportowych i obecność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Mieście.
12. Przynależność do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania.
13. Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w wieku produkcyjnym.
14. Spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
15. Realizacja i popularyzacja programów i projektów skierowanych do rodzin.
16. Niski udział rodzin otrzymujących wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat
2. Ujemny i zmniejszający się na przestrzeni ostatnich lat przyrost naturalny.
3. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
4. Zmniejszanie się udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności.
5. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie.
6. Spadek liczby osób pracujących w Gminie.
7. Brak publicznej infrastruktury skierowanej do rodziców dzieci do lat 3, tj. żłobków/klubów dziecięcych.
8. Słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna na obszarze sołectw.
9. Niska aktywność organizacji pozarządowych w działaniach skierowanych na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz integrację społeczną grup zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Gminy.
10. Znaczna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej.
11. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka.
12. Niski wskaźnik pracy socjalnej.
13. Brak rodzin wspierających na terenie Gminy.
14. Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci na terenie sołectw.
15. Wzrost liczby mieszkańców korzystających ze wsparcia MGOPS ze względu na niepełnosprawność.
16. Słabo rozwinięta infrastruktura wsparcia osób niepełnosprawnych, w tym miejsc w których mogą rozwijać swoje kwalifikacje zawodowe i kontakty społeczne.
17. Powszechność spożywania napojów alkoholowych, w tym ryzykownego wśród mieszkańców i młodzieży.

17. Wspieranie rodzin w postaci asystenta rodziny.
18. Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci.
19. Funkcjonowanie Klubu Środowiskowego.
20. Funkcjonowanie powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie Wyszogrodu.
21. Stała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu zaburzeń psychicznych.
22. Prowadzenie licznych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach zarówno dotyczących uzależnień, jak i przemocy oraz bezpieczeństwa.
23. Większość dzieci i młodzieży ma świadomość negatywnego wpływu narkotyków i dopalaczy na zdrowie.
24. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (PIK, MGKRPAiU, ZI).
25. Wzrost udziału liczby rodzin objętych wsparciem ze względu na problem alkoholowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS.
26. Organizacja imprez lokalnych na rzecz integracji rodzin oraz promocji abstynencji alkoholowej.
27. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
28. Brak rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie.
29. Prowadzenie specjalistycznych punktów konsultacyjnych dla osób dotkniętych problemem uzależnienia.
30. Funkcjonowanie filii Uniwersytetu Trzeciego Wieku powiatu plockiego.
31. Spadek liczby osób bezrobotnych w Gminie, w tym osób do 25 r.ż.
32. Spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych, w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.
18. Brak wsparcia psychologicznego i terapeutycznego w przypadku doświadczenia przemocy.
19. Brak funkcjonujących grup samopomocowych na terenie Gminy (AA, AI.-Anon, DDA).
20. Naganne praktyki sprzedaży wśród części pracowników sklepów i lokali gastronomicznych.
21. Spożywanie alkoholu i sięganie po papierosy i substancje psychoaktywne przez znaczną część mieszkańców i uczniów.
22. Uznawanie przez znaczną część dzieci i młodzieży alkoholu, papierosów oraz narkotyków za łatwo dostępne.
23. Brak infrastruktury integracji społecznej osób z problemem alkoholowym (KIS).
24. Występowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy.
25. Uznawanie kar cielesnych za dobrą metodę wychowawczą przez część mieszkańców Gminy.
26. Powszechny problem przemocy rówieśniczej.
27. Brak poczucia bezpieczeństwa w szkole i częste obserwowanie zachowań przemocowych.
28. Brak mieszkań chronionych na terenie Gminy.
29. Wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczby osób dotkniętych przemocą.
30. Brak usług o charakterze sportowo-rekreacyjnym dla seniorów.
31. Brak placówek pobytu dziennego dla osób starszych (Klub Seniora).
32. Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze.
33. Nieprowadzenie pracy socjalnej z klientami MGOPS w oparciu o kontrakt socjalny.
34. Znaczny udział osób powyżej 50 roku życia w ogóle bezrobotnych.
35. Niepodejmowanie pracy z mieszkańcami w oparciu o kontrakt socjalny.

- 33.** Zmniejszenie się liczby rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa.
- 34.** Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w Gminie wyższa niż w powiecie i województwie.
- 35.** Bardzo niska skala problemu bezdomności.
- 36.** Prowadzenie akcji informacyjnych i działań prewencyjnych na temat bezpieczeństwa i trzeźwości przez funkcjonariuszy policji.

- 36.** Dostrzeganie trudności w znalezieniu nowej pracy na terenie Gminy przez mieszkańców.
- 37.** Konieczność wspierania osób ubogich w ramach programów dożywiania.
- 38.** Brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału społecznego w Gminie, tj. Centrum Aktywności Lokalnej, Centrum Aktywności Seniorów, Klub Wolontariusza.
- 39.** Brak przedsiębiorstw społecznych na terenie Gminy.
- 40.** Zagrożenie bezpieczeństwa na drogach w Gminie spowodowane nietrzeźwymi kierowcami.

SZANSE

- 1.** Rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy.
- 2.** Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy.
- 3.** Pozyskanie dodatkowych środków unijnych na rozwój Gminy.
- 4.** Promocja Gminy w całej Polsce.
- 5.** Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie.
- 6.** Utworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych.
- 7.** Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.
- 8.** Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
- 9.** Rozwój infrastruktury aktywizacji mieszkańców w środowisku lokalnym.
- 10.** Rozwinięcie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- 11.** Wzrost aktywności i integracji osób starszych, w tym rozwijanie UTW.
- 12.** Udział osób starszych w kreowaniu polityki społecznej w Gminie poprzez m.in. Gminną Radę Seniorów.

ZAGROŻENIA

- 1.** Odływ ludzi młodych z terenu Gminy.
- 2.** Migracje zarobkowe mieszkańców Gminy.
- 3.** Starzejące się społeczeństwo.
- 4.** Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- 5.** Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
- 6.** Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
- 7.** Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- 8.** Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.
- 9.** Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- 10.** Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
- 11.** Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
- 12.** Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
- 13.** Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

- 13.** Rozwój usług i oferty wsparcia na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i wykluczonych z innych powodów.
 - 14.** Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
 - 15.** Zatrudnienie psychologa i specjalisty ds. przemocy w rodzinie w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym.
 - 16.** Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
 - 17.** Utworzenie organizacji pozarządowych oraz ich aktywne funkcjonowanie na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i zmagających się z różnymi trudnościami i rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z nimi.
 - 18.** Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi przedsiębiorstwami działającymi w obszarze uzależnień oraz wsparcia w sytuacjach kryzysowych.
 - 19.** Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
 - 20.** Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
 - 21.** Spadek problemu wykluczenia społecznego na terenie Gminy.
 - 22.** Zmniejszenie skali przemocy w rodzinie.
 - 23.** Zmniejszenie skali ubóstwa wśród mieszkańców Gminy.
 - 24.** Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Gminy.
 - 25.** Utworzenie rodzin wspierających.
- 14.** Nasilanie się zjawiska alkoholizmu.
 - 15.** Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
 - 16.** Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże wśród mieszkańców.
 - 17.** Wzrost problemu alkoholizmu w Gminie oraz idące za tym konsekwencje społeczno-gospodarcze.

CEL STRATEGICZNY

Sprawny i skuteczny system rozpoznawania, reagowania i niwelowania problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Wyszogród wykorzystujący zaangażowanie i potencjał podmiotów realizujących lokalną politykę społeczną.

WIZJA

Gmina Wyszogród przykład jednostki samorządowej, która korzysta z dobrych praktyk społecznych zapewniając swoim mieszkańcom godne życie, możliwość rozwoju społecznego oraz integrację w lokalnej wspólnocie, w szczególności osobom wykluczonym i zagrożonym marginalizacją społeczną. Szczególną rolę w rozwiązywaniu trudności życiowych pełni wiedza i zaangażowanie specjalistów jednostek organizacyjnych Gminy oraz potencjał jej mieszkańców.

MISJA

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród jest wskazanie realizatorom gminnej polityki społecznej obszarów, w których występują problemy i zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania wspólnoty lokalnej, umożliwienie podjęcia odpowiednich działań usprawniających, wskazanie kierunku pożądanych zmian oraz narzędzi, które to umożliwią.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Wyszogród przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla różnych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej przy wykorzystaniu elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Wyszogród jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych;
- wzrost zasobów instytucjonalnych Gminy na rzecz aktywizacji i integracji starszej części społeczeństwa, osób niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami wsparcia;
- wzrost liczby podmiotów sektora NGO na rzecz rozwoju Gminy i integracji społecznej.

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina i Miasto Wyszogród.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Burmistrzowi Gminy i Miasta Wyszogród. Po uchwaleniu jej przez Radę Gminy i Miasta zostanie umieszczona na stronie internetowej Gminy.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Wyszogród. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2027 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
1	2018	1 253 112
2	2019	1 641 528
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej</i>
3	2020	1 682 566
4	2021	1 724 630
5	2022	1 767 746
6	2023	1 811 940
7	2024	1 857 238
8	2025	1 903 669
9	2026	1 951 261
10	2027	2 000 043

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii
1	2018	112 856
2	2019	102 300
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii</i>
3	2020	104 858
4	2021	107 479
5	2022	110 166
6	2023	112 920
7	2024	115 743
8	2025	118 637
9	2026	121 603
10	2027	124 643
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
1	2018	6 469 678
2	2019	7 422 251
Lp.	rok	<i>Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny</i>
3	2020	7 607 807
4	2021	7 798 003
5	2022	7 992 953
6	2023	8 192 776
7	2024	8 397 596
8	2025	8 607 536
9	2026	8 822 724
10	2027	9 043 292

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UGiM, Posterunku Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, MGKRPAiU, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MGOPS przy ścisłej współpracy z gminą Wyszogród. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów ewentualnej aktualizacji Strategii w przypadku podjęcia nowych działań zainicjowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej lub reorganizacji jednostek organizacyjnych Gminy.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Ewaluacja w zależności od potrzeb i możliwości Gminy może zostać pogłębiona o wywiady indywidualne oraz zogniskowane wywiady grupowe (Focus), w celu lepszego rozpoznania stanu obecnego, w tym przyczyn zjawisk problematycznych, ich skali i obszarów, na które bezpośrednio wpływają.

OKRES EWALUACJI

Po zakończeniu okresu realizacji wskazanych w Strategii działań planuje się przeprowadzenie ewaluacji ex-post (końcowej), która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań. Analiza realizacji bieżącej Strategii pozwoli na trafne opracowanie założeń strategii w kolejnej perspektywie czasowej, a także wskaże na zmiany zachodzące w społeczeństwie lokalnym wymagające reakcji ze strony władz lokalnych. Wnioski pozyskane w drodze ewaluacji pozwolą na trafne określenie priorytetowych kierunków i działań oraz ujęcie ich w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w kolejnej perspektywie czasowej.

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy i Miasta Wyszogród jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Wyszogród i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Wyszogród, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. Okładka:https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Most_w_Wyszogrodzie#/media/Plik%3AMost-w-Wyszogrodzie.JPG
2. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
3. <https://bdl.stat.gov.pl/>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.csw.pl/aktualnosci/dla-turysty/powiat-w-liczbach/2017/02/03/powiat-swiecki-to/>
6. <http://www.gminy.pl/powiaty/159.html>
7. <https://www.google.com/maps/>
8. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
9. Joanna Staręga-Piasek, Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
10. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
11. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Wyszogród na lata 2018-2023.
12. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
13. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
14. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020 (uchwała Nr 116/XVI/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 30 grudnia 2019 roku).
15. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2024 (uchwała nr 154/XXV/2020 z dnia 28 października 2020 roku).
16. Program współpracy Gminy i Miasta Wyszogród z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działającymi na terenie Gminy i Miasta Wyszogród na rok 2020 (uchwała nr 109/XIV/2019 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 28 listopada 2019 roku).
17. Raport o stanie Miasta i Gminy Wyszogród za 2019 rok.
18. Sprawozdanie MGOPS w Wyszogrodzie z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za 2017, 2018 i 2019 rok.
19. Sprawozdanie z działalności MGOPS w Wyszogrodzie za 2018 i 2019 rok

20. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
21. Statut Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Wyszogrodzie (uchwała nr 204/XXVI/2006 Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 26 kwietnia 2006 roku).
22. Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyszogrodzie (obwieszczenie Rady Gminy i Miasta Wyszogród z dnia 29 sierpnia 2019 roku).
23. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
24. www.psychiatriapolska.pl

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenia gminy Wyszogród na mapie Polski	12
Rysunek 2. Położenie gminy Wyszogród na mapie powiatu plockiego.....	13
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wyszogród według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	18
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Wyszogród alkoholu w latach 2017-2019	64
Rysunek 5. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Wyszogród w latach 2017-2019 (w złotych)	65
Rysunek 6. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Wyszogród, powiecie plockim oraz województwie mazowieckim w 2019 roku.....	102

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Wyszogród i w powiecie plockim na przestrzeni lat 2016-2019	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2019 (w procentach).....	16
Tabela 3. Wykaz jednostek oświatowych, oddziałów szkolnych, uczniów i nauczycieli w gminie Wyszogród w 2019 roku	24
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019	26
Tabela 5. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba mieszkań)	26
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Wyszogród w porównaniu do powiatu w 2018 roku.....	31
Tabela 7. Liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną w Gminie i w Polsce na przestrzeni lat 2016-2019.....	31
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019	38
Tabela 9. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2019 roku – liczba rodzin.....	40
Tabela 10. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	40
Tabela 11. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku.....	44
Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	52
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019.....	52
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2016-2019.....	52
Tabela 15. Działania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Wyszogrodzie w latach 2018 i 2019.....	63
Tabela 16. Dane dotyczące Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019	77
Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” latach 2017-2019	78
Tabela 18. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019	78
Tabela 19. Liczba sędziwych starców, tj. osób powyżej 80 roku życia w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019	85
Tabela 20. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 ..	87
Tabela 21. Osoby pracujące w Gminie w latach 2016-2019 z podziałem na płeć	94

Tabela 22. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2016-2019 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia danego roku).....	94
Tabela 23. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie w latach 2016-2019	95
Tabela 24. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	100
Tabela 25. Odnotowane przestępstwa na terenie gminy Wyszogród w okresie 01.01.2020-16.10.2020 roku.....	109

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wyszogród w latach 2016-2019.....	14
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Wyszogród na przestrzeni lat 2016-2019	14
Wykres 3. Stan cywilny mieszkańców gminy Wyszogród według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.....	15
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2016-2019	17
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2016-2019	17
Wykres 6. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2016-2019 (w milionach złotych).....	19
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	20
Wykres 8. Stopa bezrobocia w powiecie plockim na przestrzeni lat 2016-2019 w porównaniu do województwa mazowieckiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	21
Wykres 9. Liczba osób pracujących w gminie Wyszogród w latach 2016-2019	21
Wykres 10. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2016-2019 (w procentach).....	22
Wykres 11. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy według danych Narodowego Spisu Powszechnego	23
Wykres 12. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	23
Wykres 13. Współczynnik skolaryzacji w Gminie i w Polsce w 2018 roku.....	25
Wykres 14. Księgozbiór MGBP w Wyszogrodzie ogółem i na 1000 mieszkańców Gminy w latach 2016-2019.....	29
Wykres 15. Liczba czytelników MGBP w Wyszogrodzie w latach 2016-2019	29
Wykres 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wyszogród w latach 2016-2019.....	38
Wykres 17. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2019 roku	39
Wykres 18. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć	39
Wykres 19. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2016-2019	41
Wykres 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2016-2019	44
Wykres 21. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2017-2019	45
Wykres 22. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019	46
Wykres 23. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019	46
Wykres 24. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2016-2019	47
Wykres 25. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	51

Wykres 26. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2016-2019 w Gminie	57
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2016-2019.....	62
Wykres 28. Udział rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na przestrzeni lat 2016-2019.....	62
Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyszogród na przestrzeni lat 2017-2019.....	65
Wykres 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2016-2019	76
Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyszogród i Polsce na przestrzeni lat 2016-2019	85
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019.....	86
Wykres 33. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2016-2019 (liczba świadczeń)	86
Wykres 34. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2016-2019	87
Wykres 35. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019.....	93
Wykres 36. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2016-2019.....	93
Wykres 37. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2019	95
Wykres 38. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019.....	99
Wykres 39. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)	101
Wykres 40. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)	101
Wykres 41. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe i energetyczne w latach 2016-2019	102
Wykres 42. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019.....	103
Wykres 43. Liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia w latach 2017-2019.....	108

Ośrodek Psychoprofilaktyki

„Nowa Perspektywa”

tel. +48 12 422 82 30

tel. kom. 534 303 240

e-mail: biuro@nowa-perspektywa.pl